

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2020/46

Karar Sayısı : 2023/149

Karar Tarihi : 13/9/2023

R.G. Tarih - Sayı : 17/11/2023 - 32372

İPTAL DAVASINI AÇAN: Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri Engin ALTAY, Özgür ÖZEL, Engin ÖZKOÇ ile birlikte 136 milletvekili

İPTAL DAVASININ KONUSU: 27/3/2020 tarihli ve (57) numaralı Bazı Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin;

A. 3. maddesiyle 15/7/2018 tarihli ve 30479 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan (4) numaralı Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin değiştirilen 679. maddesinin (2) numaralı fıkrasının,

B. 5. maddesiyle (4) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin başlığı ile birlikte değiştirilen 681. maddesinin;

1. (1) numaralı fıkrasının;

a. (d) bendinin “...bu bentte sayılan amaçlarla Kurum tarafından belirlenecek usul ve esaslar doğrultusunda teminatlı veya bir defaya mahsus olmak üzere teminat alınmaksızın geri ödemeli ve/veya Bakan onayı ile hibe niteliğinde destekler vermek ve ön ödemede bulunmak; proje süresi ile sınırlı kalmak kaydı ile proje ikramiyesi vermek.” bölümünün,

b. (g) bendinin “...bu amaçla Kurum tarafından belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde ödül ve burs vermek, ...” bölümünün,

c. (l) bendinin,

2. (3) numaralı fıkrasının ikinci cümlesinin,

C. 6. maddesiyle (4) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin başlığı ile birlikte değiştirilen 682. maddesinin (2) numaralı fıkrasında yer alan “Enstitüler ve...” ibaresinin,

Ç. 7. maddesiyle (4) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin başlığı ile birlikte değiştirilen 683. maddesinin (5) numaralı fıkrasının;

1. (d) bendinde yer alan “...enstitüler, ...” ibaresinin,

2. (i) ve (k) bentlerinin,

D. 8. maddesiyle (4) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin başlığı ile birlikte değiştirilen 684. maddesinin (2) numaralı fıkrasının (i) bendinin,

E. 10. maddesiyle (4) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin başlığı ile birlikte değiştirilen 686. maddesinin,

F. 11. maddesiyle (4) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 687. maddesine eklenen (6) numaralı fıkranın,

G. 13. maddesiyle (4) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin başlığı ile birlikte değiştirilen 689. maddesinin,

Ğ. 15. maddesiyle (4) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin Kırksekizinci Bölümü'ne eklenen geçici 1. maddenin (1), (2) ve (5) numaralı fıkralarının,

H. 19. maddesiyle 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu'na ekli (II) SAYILI CETVEL'in;

1. "B) ÖZEL BÜTÇELİ DİĞER İDARELER" bölümünde yer alan "26) Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü", "27) Türkiye Atom Enerjisi Kurumu" ve "48) Nadir Toprak Elementleri Araştırma Enstitüsü" satırlarının yürürlükten kaldırılmasının,

2. "B) ÖZEL BÜTÇELİ DİĞER İDARELER" bölümüne eklenen "53) Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu" satırının,

Anayasa'nın Başlangıç kısmı ile 2., 6., 7., 8., 11., 13., 20., 73., 104., 123., 128. ve 161. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi talebidir.

I. İPTALİ İSTENEN CUMHURBAŞKANLIĞI KARARNAMESİ KURALLARI VE İLGİLİ GÖRÜLEN KANUN HÜKÜMLERİ

A. İptali İstenen Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi Kuralları

Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin (CBK) iptali talep edilen kuralların da yer aldığı;

1. 3. maddesiyle (4) numaralı CBK'nın değiştirilen 679. maddesi şöyledir:

"Amaç ve kuruluş

MADDE 679- (Değişik: RG-28/3/2020-31082-CK-57/3 md.)

(1) Bu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile enerji, maden, iyonlaştırıcı radyasyon, parçacık hızlandırıcıları ve nükleer teknoloji alanında ülkeye ve insanlığa hizmet etmek, Türkiye'nin rekabet gücünü artırmak ve sürekli kılmak, inovasyon ihtiyacını karşılamak, yeni ürünlerin üretimini ve var olanların geliştirilmesini sağlamak, araştırmacılara bilimsel ortam temin etmek, kamu ve özel hukuk kişileri ile işbirliği yaparak bilimsel araştırmalar yapmak, yaptırmak, bu araştırmaları koordine etmek, teşvik etmek, araştırma ve geliştirme faaliyetlerine katkı sağlamak, bilimsel, teknik ve idari çalışmaları yapmak, yaptırmak, düzenlemek, desteklemek, işbirlikleri kurmak ve koordine etmek amacıyla kamu tüzel kişiliğini haiz, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile ilgili, özel bütçeli Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu kurulmuştur. Kurumun kısa adı TENMAK olup merkezi Ankara'dadır. Kurum, merkez teşkilatı ile doğrudan merkeze bağlı hizmet birimlerinden meydana gelir.

(2) Kurum, bu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde hüküm bulunmayan hallerde özel hukuk hükümlerine tabidir."

2. 5. maddesiyle (4) numaralı CBK'nın başlığı ile birlikte değiştirilen 681. maddesi şöyledir:

"Kurumun görev ve yetkileri

MADDE 681- (Başlığı ile Birlikte Değişik: RG-28/3/2020-31082-CK-57/5 md.)

Kurumun görev ve yetkileri şunlardır:

a) *Enerji, maden, iyonlaştırıcı radyasyon, parçacık hızlandırıcıları, nükleer teknoloji, bor, nadir toprak elementleri ve diğer elementlerle ilgili inovasyon ihtiyacını karşılamak, araştırmacılara bilimsel ortam temin etmek, yeni ürünlerin üretimini ve var olanların geliştirilmesini sağlamak, kamu ve özel hukuk kişileri ile işbirliği yaparak bilimsel araştırmalara katkıda bulunmak.*

b) *Ar-Ge faaliyetlerini yapmak, yaptırmak, özendirmek, desteklemek, koordine etmek, izlemek ve bu amaçla program ve projeler geliştirmek.*

c) *Ar-Ge faaliyetlerinin ülke yararına kullanılmasında izlenecek ulusal politika ve strateji önerilerini hazırlayıp Bakana sunmak.*

ç) *Ulusal politika ve stratejilere uygun olarak Ar-Ge faaliyetleri neticesinde geliştirilen ürünlerin geniş şekilde kullanımını sağlamak amacıyla her türlü araştırma, geliştirme, yenilik, tasarım, teknoloji edinme, üretim, test, yerleştirme çalışmalarını yapmak veya yaptırmak, bu kapsamda kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler ve özel sektör ile işbirliği yapmak ve ortak projeler yürütmek.*

d) *Kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler ile özel sektörün Ar-Ge ürünlerinin geniş şekilde kullanımını sağlamak, yeni ürünlerin üretimi ve geliştirilmesi hakkında araştırma isteklerini değerlendirmek, bu konularda araştırma, geliştirme, yenilik, tasarım, teknoloji edinme, üretim, test ve yerleştirme faaliyetlerine katılımını teşvik etmek, araştırma, geliştirme ve yenilik faaliyetleri sonucu elde edecekleri çıktılarının ticari değere dönüştürülmesini desteklemek; fikri ve sınai haklara ilişkin destek vermek, **bu bentte sayılan amaçlarla Kurum tarafından belirlenecek usul ve esaslar doğrultusunda teminatlı veya bir defaya mahsus olmak üzere teminat alınmaksızın geri ödemeli ve/veya Bakan onayı ile hibe niteliğinde destekler vermek ve ön ödemede bulunmak; proje süresi ile sınırlı kalmak kaydı ile proje ikramiyesi vermek.***

e) *Radyoaktif atık yönetimi ile ilgili Ulusal Radyoaktif Atık Yönetim Planını hazırlamak, bu alanda her türlü faaliyeti yerine getirmek veya yerine getirilmesini sağlamak, bu işlemlerin gerçekleştirilmesi için radyoaktif atık tesisleri kurmak, kurdurmak, işletmek, işletletmek, işletmeden çıkarmak veya kapatmak, Hesaplar Yönetim Kurulunun yönetimine katılmak.*

f) *Enerji, maden, nükleer teknoloji, bor, nadir toprak elementleri ve diğer elementlere ilişkin ürünlerin çevre ve insan sağlığına etkileri ile ilgili araştırma yapmak ve yaptırmak.*

g) *Görev alanı ile ilgili konularda insan kaynağı yetiştirilmesi ve geliştirilmesini sağlamak, **bu amaçla Kurum tarafından belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde ödül ve burs vermek,** Kurum adına ve hesabına yabancı ülkelere yetiştirilmek üzere gönderilecek insan kaynağının yapacağı çalışmaları planlamak, bu amaçla diğer kurum ve kuruluşlar ile işbirliği yapmak ve izlemek.*

ğ) *Görev alanı ile ilgili konularda eğitim programları hazırlamak, eğitim vermek, eğitim vermek isteyen kurum ve kuruluşları yetkilendirmek, eğitim alan kişileri sertifikalandırmak, yurtiçinde kurslar açmak ve açılmasına destek olmak.*

h) *Görev alanı ile ilgili ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapmak, yurtiçi ve yurtdışında araştırma ve geliştirme faaliyetlerini yürütmek ve/veya desteklemek, ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşların çalışmalarına katılmak, bu kurum ve kuruluşlara gerekirse üye olmak, bu alanda uluslararası bilimsel ve teknik anlaşmalara Türkiye Cumhuriyeti adına taraf olmak, yurtiçi ve yurtdışından sağlanacak kaynakların planlamasını ve dağıtımını yapmak.*

i) Görev alanı ile ilgili ulusal ve uluslararası kongre, seminer gibi bilimsel toplantıları düzenlemek, desteklemek, bunlara bilimsel ve maddi katkı sağlamak ve katılmak.

i) Görev alanı ile ilgili konularda bilgi toplama ve yayma, süreli-süresiz yayın faaliyetlerinde bulunmak, bu tür yayınları desteklemek; bilgi bankaları, kütüphane ve arşiv gibi bilimsel destek hizmetlerini sağlamak, ulusal ve uluslararası kuruluşlarla bu konuda işbirliği yapmak.

j) Görev alanı ile ilgili ölçüm, analiz, dozimetri, kalibrasyon, metroloji, ışınlama, müdahale, teknik destek, inceleme, değerlendirme ve danışmanlık hizmetleri ile diğer hizmetleri vermek.

k) Görev alanı ile ilgili konularda enstitüler, laboratuvarlar, teknoloji transfer ofisleri, araştırma geliştirme merkezleri, eğitim ve bilgilendirme merkezleri ve benzeri birimler kurmak, kurdurmak, işletmek, işletmek veya kapatmak.

l) Görev alanı ile ilgili sermayesi ve kapsamı Bakan tarafından belirlenen özel hukuk hükümlerine tabi şirket kurmak veya kurulmuş şirkete ortak olmak.

m) Bu maddede belirtilen amaçların gerçekleştirilmesi ve görevlerin yerine getirilebilmesi ile ilgili her türlü faaliyette bulunmak ve gerekli desteği sağlamak.

n) Kanunlarla, Cumhurbaşkanlığı kararnameleriyle ve Bakan tarafından verilen diğer görevleri yapmak.

(2) Kurum birinci fıkrada belirtilen bilimsel araştırma ve geliştirme faaliyetlerine ilişkin genel usul ve esasların belirlenmesinde Bilim, Teknoloji ve Yenilik Politikaları Kurulu ve diğer ilgili politika kurullarıyla koordinasyon içerisinde çalışır.

(3) Kurum tarafından Ar-Ge faaliyetlerinin desteklenmesi ve burs verilmesine ilişkin çağrı planlaması, çağrıya çıkılması, değerlendirme, karar ve izleme süreçlerine yönelik olarak oluşturulacak komisyon ve kurullara Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu temsilcisi de davet edilir. **Kurum isterse bu faaliyetlerin tamamını veya bir kısmını başka kurum ve kuruluşlar eliyle de yaptırabilir.”**

3. 6. maddesiyle (4) numaralı CBK'nın başlığı ile birlikte değiştirilen 682. maddesi şöyledir:

“Kurumun organ ve birimleri

MADDE 682- (Başlığı ile Birlikte Değişik: RG-28/3/2020-31082-CK-57/6 md.)

(1) Kurum aşağıdaki organ ve birimlerden oluşur:

a) Yürütme Kurulu.

b) Başkanlık.

c) Bor Araştırma Enstitüsü, Nadir Toprak Elementleri Araştırma Enstitüsü, Enerji Araştırma Enstitüsü, Nükleer Enerji Araştırma Enstitüsü, Temiz Enerji Araştırma Enstitüsü ile ihtiyaca göre kurulacak Enstitüler.

ç) Kurumun görevlerini yerine getirebilmesi için gerek duyulan koordinatörlükler, laboratuvarlar, teknoloji transfer ofisleri, araştırma geliştirme merkezleri, eğitim ve bilgilendirme merkezleri ve benzeri diğer birimler.

(2) **Enstitüler ve araştırma geliştirme merkezleri, Bilim, Teknoloji ve Yenilik Politikaları Kurulunun görüşü alınarak Yürütme Kurulunca kurulur veya kaldırılır.**”

4. 7. maddesiyle (4) numaralı CBK'nın başlığı ile birlikte değiştirilen 683. maddesinin (5) numaralı fıkrasının (d), (i) ve (k) bentleri şöyledir:

“Yürütme Kurulu

MADDE 683- (Başlığı ile Birlikte Değişik: RG-28/3/2020-31082-CK-57/7 md.)

...

(5) Yürütme Kurulunun görev ve yetkileri şunlardır:

...

d) Kurumun görev alanı ile ilgili konularda **enstitüler, koordinatörlükler, laboratuvarlar, teknoloji transfer ofisleri, araştırma geliştirme merkezleri, eğitim ve bilgilendirme merkezleri ve benzeri birimler kurulması veya kapatılması hususlarını karara bağlamak.**

...

i) Kurumun görevlerini yerine getirmesi için yürüteceği faaliyetler sırasında yapacağı ücret, telif, işlenme ücreti, ödül, burs, proje teşvik ikramiyesi ve benzeri ödemelerin tutar veya üst limitlerini belirlemek.

...

k) Bakan onayına sunulmak üzere şirket kurmaya ve kurulmuş bir şirkette pay sahibi olmaya karar vermek.

...”

5. 8. maddesiyle (4) numaralı CBK'nın başlığı ile birlikte değiştirilen 684. maddesinin (2) numaralı fıkrasının (i) bendi şöyledir:

“Başkanlık ve Başkanın görev ve yetkileri

MADDE 684- (Başlığı ile Birlikte Değişik: RG-28/3/2020-31082-CK-57/8 md.)

...

(2) Başkanın görev ve yetkileri şunlardır:

...

i) **Enstitülerin, koordinatörlüklerin ve birimlerin kurulması veya kapatılması; enstitü başkanlarının atanması ile şirket kurma veya kurulmuş şirketlere ortak olmaya ilişkin Yürütme Kurulunun tekliflerini Bakan onayına sunmak.**

...”

6. 10. maddesiyle (4) numaralı CBK'nın başlığı ile birlikte değiştirilen 686. maddesi şöyledir:

“Kurum gelirleri

MADDE 686- (Başlığı ile Birlikte Değişik: RG-28/3/2020-31082-CK-57/10 md.)

(1) Kurumun gelirleri şunlardır:

- a) Genel bütçeden yapılacak Hazine yardımları.**
- b) Kurum faaliyetlerinden elde edilecek gelirler.**
- c) Bakanlıkla ilgilendirilen ve kâr eden kamu iktisadi teşebbüslerinin net gelirlerinin azami % 1 oranındaki payı.**
- ç) Yayın gelirleri.**
- d) Kuruma ait taşınır veya taşınmaz malların gelirleri.**
- e) İşletme ve şirketler ile diğer birimlerden aktarılan gelirler.**
- f) Radyoaktif atık yönetimi için Kuruma ödenen bedeller.**
- g) Fikri ve sınai mülkiyet haklarından elde edilen gelirler.**
- ğ) Kuruma yapılacak her türlü yardımlar, bağışlar ve vasiyetler.**
- h) Diğer gelirler.**

(2) Birinci fıkranın (c) bendinde belirtilen oran Bakan onayı ile % 0,1 ila % 1 aralığında belirlenebilir. Bakan (c) bendinde belirtilen oranı geçmemek üzere kurum bazında parasal limit olarak da belirleme yapabilir.

(3) Bu gelirlerden hesap yılı sonuna kadar harcanmayanlar bir sonraki yıla aktarılır.”

7. 11. maddesiyle (4) numaralı CBK'nın 687. maddesine eklenen (6) numaralı fıkra şöyledir:

“Personel

MADDE 687-

...

(6) (Ek: RG-28/3/2020-31082-CK-57/11 md.) Kurumda, 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 24 üncü maddesine göre TENMAK Denetçisi ve TENMAK Denetçi Yardımcısı istihdam edilebilir.”

8. 13. maddesiyle (4) numaralı CBK'nın başlığı ile birlikte değiştirilen 689. maddesi şöyledir:

“Bilgi isteme ve gizliliğe uyma

MADDE 689- (Başlığı ile Birlikte Değişik: RG-28/3/2020-31082-CK-57/13 md.)

(1) Kurum, araştırma ve inceleme konuları için gerekli bilgi, belge ve numuneleri kamu kurum ve kuruluşlarından istemeye yetkilidir. Kendilerinden bilgi istenen kamu kurum ve kuruluşları, söz konusu isteğe cevap vermek ve gereken kolaylığı göstermekle yükümlüdürler. Kurum personeli gizlilik taşıyan bilgileri açıklayamaz, kendilerinin veya başkalarının menfaatine kullanamaz.”

9. 15. maddesiyle (4) numaralı CBK'nın Kırksekizinci Bölümü'ne eklenen geçici 1. maddenin (1), (2) ve (5) numaralı fıkraları şöyledir:

“Geçiş hükümleri

GEÇİCİ MADDE 1- (Ek: RG-28/3/2020-31082-CK-57/15 md.)

(1) Kapatılan Türkiye Atom Enerjisi Kurumunda, Ulusal Bor Araştırma Enstitüsünde ve Nadir Toprak Elementleri Araştırma Enstitüsünde Kurum Başkanının atandığı tarih itibarıyla pozisyonu saklı tutulanlar, iş sözleşmesi askıda bulunanlar veya aylıksız izinde olanlar da dâhil görev yapan tüm personel, mevcut statü, kadro veya pozisyonlarıyla birlikte herhangi bir işleme gerek kalmaksızın TENMAK'a devredilmiş, bu personele ilişkin bu kadro ve pozisyonlar 2 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin eki cetvellerin TENMAK'a ait ilgili bölümlerine eklenmiş, bu kapsamdaki memur kadrolarından herhangi bir şekilde boşalanlar, hiçbir işleme gerek kalmaksızın iptal edilmiş ve aynı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin eki cetvellerin TENMAK'a ait ilgili bölümlerden çıkarılmış sayılır.

(2) Kapatılan Türkiye Atom Enerjisi Kurumunda, Ulusal Bor Araştırma Enstitüsünde ve Nadir Toprak Elementleri Araştırma Enstitüsünde Kurum Başkanının atandığı tarih itibarıyla görev yapan başkan, başkan yardımcısı, grup koordinatörü, koordinatör, yürütme kurulu üyesi kadrolarında, pozisyonlarında veya görevlerinde bulunanların görevleri başkaca bir işleme gerek kalmaksızın sona erer ve görevi sona eren başkan ve başkan yardımcıları hakkında 3 sayılı Üst Kademe Kamu Yöneticileri ile Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Atama Usûllerine Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 6 ncı maddesi hükümlerine göre işlem tesis edilir. 2/7/2018 tarihli ve 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin geçici 1 inci maddesinin dördüncü fıkrası hükümleri saklıdır.

...

(5) Bu maddenin üçüncü ve dördüncü fıkrası kapsamında ilgili mevzuatına göre memur kadrosuna atanması öngörülenler ile Türkiye Atom Enerjisi Uzman Yardımcılığı kadrosundan ilgili mevzuatına göre Türkiye Atom Enerjisi Uzmanlığı kadrosuna atanacaklara ilişkin kadrolar başkaca bir işleme gerek kalmaksızın ihdas edilmiş ve 2 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin eki (I) sayılı Cetvelin TENMAK'a ait bölümüne eklenmiş, bu kapsamdaki kadrolardan herhangi bir şekilde boşalanlar, başkaca bir işleme gerek kalmaksızın iptal edilmiş ve aynı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin eki (I) sayılı Cetvelin TENMAK'a ait bölümünden çıkarılmış sayılır.

...”

10. 19. maddesiyle 5018 sayılı Kanun'a ekli (II) Sayılı Cetvel'in;

a. “B) ÖZEL BÜTÇELİ DİĞER İDARELER” bölümünün yürürlükten kaldırılan satırları şöyledir:

“B) ÖZEL BÜTÇELİ DİĞER İDARELER

...

26. Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü

27. Türkiye Atom Enerjisi Kurumu

...

48. Nadir Toprak Elementleri Araştırma Enstitüsü

...”

b. “B) ÖZEL BÜTÇELİ DİĞER İDARELER” bölümüne eklenen satır şöyledir:

“53) (Ek: RG-28/3/2020-31082-CK-57/19md.) Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu”

b. İlgili Görülen Kanun Hükümleri ile Kanun Hükmünde Kararname Kuralları

1. 5018 sayılı Kanun’un 6. maddesinin üçüncü fıkrası şöyledir:

“Hazine birliği

Madde 6- ...

Her türlü iç ve dış borçlanma, yurt dışından hibe alınması, borç ve hibe verilmesi ve bunlara ilişkin geri ödemeler, Hazine garantileri, Hazine alacakları, nakit yönetimi ve bunlarla ilgili diğer hususlarda 9.12.1994 tarihli ve 4059 sayılı, 28.3.2002 tarihli ve 4749 sayılı Kanun hükümleri uygulanır.

...”

2. 28/3/2002 tarihli ve 4749 sayılı Kamu Finansmanı Ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanun’un 2., 3. ve 10. maddeleri şöyledir:

“Kapsam

Madde 2 - Bu Kanun; merkezi yönetim kapsamındaki kamu idareleri, sosyal güvenlik kurumları, kamu iktisadi teşebbüslerini, özel hukuk hükümlerine tâbi olmakla beraber sermayesinin yüzde ellisinden fazlası kamuya ait olan kuruluşları, fonları, kamu bankalarını, yatırım ve kalkınma bankalarını, büyükşehir belediyelerini, belediyeleri ve bunlara bağlı kuruluşlar ile sair yerel yönetim kuruluşlarını, yap-işlet-devret, yap-işlet ve işletme hakkı devri ve benzeri finansman modelleri çerçevesinde gerçekleştirilmesi öngörülen projeler kapsamında ödeme yükümlülükleri Hazine Müsteşarlığınca garanti edilen kuruluşları ve hibelerle sınırlı olmak kaydıyla sivil toplum örgütlerini kapsar.”

“Tanımlar

Madde 3 - Bu Kanunda yer alan;

...

Hibe: Herhangi bir dış finansman kaynağından geri ödeme yükümlülüğü olmaksızın Türkiye Cumhuriyetinin aldığı aynı ve/veya nakdi yardım ile Türkiye Cumhuriyetinin yabancı ülkeler, yabancı ülkelerin kuruluşları, uluslararası kuruluşlar ve oluşturulacak uluslararası yardım konsorsiyumlarına verdiği aynı ve/veya nakdi yardımı,

... ifade eder.”

“Borç verilmesi

Madde 10 - (Değişik: 16/7/2008-5787/7 md.) Türkiye Cumhuriyeti adına; yabancı ülkeler, yabancı ülkelerin kuruluşları, uluslararası kuruluşlar ve oluşturulacak uluslararası yardım

konsorsiyumlarına borç vermeye, bu borcun esas ve şartlarını belirlemeye, verilen borçların yeniden yapılandırılmasına ve bu yöndeki anlaşmaları imzalamak için Türkiye Cumhuriyeti temsilcilerini tayine Cumhurbaşkanı yetkilidir. Bu kapsamda verilecek borç tutarları Müsteşarlık bütçesine bu amaçla konulacak ödenekten karşılanır. Bu borçlara dair anlaşmalara ilişkin her türlü hazırlık, temas ve müzakereler Müsteşarlık tarafından yürütülür ve sonuçlandırılır. Borç vermeye ilişkin anlaşmalar Cumhurbaşkanı kararı ile anlaşmada aksine bir hüküm bulunmamak kaydıyla imza tarihi itibarıyla yürürlüğe girer.

Türkiye İhracat Kredi Bankası Anonim Şirketinin Yüksek Danışma ve Kredileri Yönlendirme Kurulu tarafından yabancı ülkelere yönelik nakdi ve gayrinakdi resmi destekli ihracat kredileri ile iki yıl ve daha uzun vadeli sigorta işlemlerine ilişkin olarak yıllık programında belirlenen Ülke Limitleri Listesi Cumhurbaşkanınca onaylanır. Türkiye İhracat Kredi Bankası Anonim Şirketi tarafından Ülke Limitleri Listesinde yer alan ülkelere bu ülkelerdeki bankalar ve diğer kuruluşlara açılacak iki yıl ve daha uzun vadeli mal ve/veya hizmet satış sözleşmeleri veya bu tür sözleşmelerle eş değer finansal kiralama işlemleri ile ilgili nakdi ve gayrinakdi resmi destekli ihracat kredileri ile iki yıl ve daha uzun vadeli sağlanacak sigorta desteğinin esaslarını ve finansal hükümlerini düzenlemeye Bakan yetkilidir. Bakan bu yetkisini, Cumhurbaşkanlığı tarafından belirlenecek limitler çerçevesinde Türkiye İhracat Kredi Bankası Anonim Şirketi Yönetim Kuruluna devredebilir.

Ülkemiz açısından özel önem arzeden ülkelerdeki kuruluşlara düşük faizli ve/veya düşük primli ve/veya uzun vadeli tavizli nakdi ve gayrinakdi resmi destekli ihracat kredisi açılması hususunda Cumhurbaşkanınca Türkiye İhracat Kredi Bankası Anonim Şirketine görev verilebilir. Bu fıkra kapsamında Banka tarafından açılacak tavizli nakdi ve gayrinakdi resmi destekli ihracat kredileri nedeniyle Bankanın uğrayacağı gelir kayıpları, Hazinece karşılanır.

Türkiye İhracat Kredi Bankası Anonim Şirketinin politik riskler nedeniyle kredi, garanti ve sigorta işlemlerinden doğabilecek zararları Hazinece karşılanır. Bankanın tavizli resmi destekli ihracat kredileri nedeniyle uğrayacağı gelir kayıpları ile politik riskler nedeniyle kredi, garanti ve sigorta işlemlerinden doğabilecek zararlarının Hazinece ödenmesine ilişkin usul ve esaslar Cumhurbaşkanınca belirlenir.

Türkiye İhracat Kredi Bankası Anonim Şirketinin yabancı ülkelere ve bu ülkelerdeki bankalar ve diğer kuruluşlara verdiği tavizli ve/veya tavizsiz nakdi ve gayrinakdi resmi destekli ihracat kredileri ile yaptığı iki yıl ve daha uzun vadeli sigorta işlemlerine ilişkin alacakların üç yıl veya daha uzun vadeli olarak yeniden yapılandırılmasına ilişkin anlaşmalar Cumhurbaşkanı tarafından onaylanır. Bu kredilerden ve sigorta işlemlerinden kaynaklanan alacakların üç yıldan daha az süreyle yeniden yapılandırılmasına ilişkin esasları ve finansman hükümlerini düzenlemeye Bakan yetkilidir. Bakan bu yetkisini Cumhurbaşkanlığı tarafından belirlenecek tutar ve/veya süre limitleri çerçevesinde Türkiye İhracat Kredi Bankası Anonim Şirketi Yönetim Kuruluna devredebilir.”

3. 27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin (KHK) Ek 24. maddesi şöyledir:

“Müfettiş, denetmen, denetçi, kontrolör, aktüer istihdamı

Ek Madde 24- (Ek: 2/7/2018- KHK-703/178 md.)

Bakanlıklar ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarının teşkilatlanmasına ilişkin Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde öngörülmesi kaydıyla bakanlık, kurum ya da birim düzeyinde müfettiş, denetmen, denetçi, kontrolör, aktüer ile müfettiş yardımcısı, denetmen yardımcısı, denetçi yardımcısı, aktüer yardımcısı ve stajyer kontrolör istihdam edilebilir.

Bu madde kapsamında merkez teşkilatına ait kadro veya pozisyonlarda istihdam edilecekler hakkında, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun ek 41 inci maddesinin ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkraları ile yabancı dil şartı hariç olmak üzere beşinci fıkrasında yer alan hükümler kıyasen uygulanır.

Bu madde kapsamında taşra teşkilatına ait kadro veya pozisyonlarda istihdam edilecekler hakkında, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun ek 41 inci maddesinin ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkraları ile yabancı dil ve tez şartı hariç olmak ve yeterlik sınavı yazılı ve sözlü aşamalardan oluşmak üzere beşinci fıkrasında yer alan hükümler kıyasen uygulanır.

Milli Eğitim Bakanlığının bu madde kapsamındaki yardımcılık kadrolarına, ayrıca yapılacak yarışma sınavında başarılı olmak kaydıyla, öğretmen olarak en az sekiz yıl hizmeti bulunanlar arasından da atama yapılabilir.

Bu madde kapsamında istihdam edilen yardımcı veya stajyerlerden verilen ilave süre içerisinde tezlerini sunmayan veya ikinci defa hazırladıkları tezleri de kabul edilmeyenler, ikinci sınavda da başarı gösteremeyen veya sınav hakkını kullanmayanlar, yardımcı veya stajyer unvanını kaybederler ve kurumlarında durumlarına uygun kadro veya pozisyonlara atanırlar.

Bu madde kapsamında istihdam edileceklerin mesleğe alınmaları, yetiştirilmeleri, yarışma ve yeterlik sınavları, çalışma usul ve esasları, hizmetin gerektirmesi halinde birim veya görev yeri itibarıyla yer değiştirme esasları ile diğer hususlar Devlet Personel Başkanlığının görüşü alınarak kurumlarınca çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

Denetime tabi gerçek ve tüzel kişiler, denetim için gereken gizli dahi olsa bütün belge, defter ve bilgileri talep edildiği takdirde ibraz etmek, para ve para hükmündeki evrakı ve ayniyatı ilk talep halinde göstermek, sayılmasına ve incelemesine yardımcı olmak zorundadır. Müfettiş, denetmen, denetçi, kontrolör ve aktüerler ile bunların yardımcı ve stajyerleri, görevleri sırasında tüm resmi daire, kurum, kuruluş ve kamuya yararlı derneklerle, gerçek ve tüzel kişilerden gerekli yardım, bilgi, evrak, kayıt ve belgeleri istemeye yetkili olup, kanuni bir engel olmadıkça bu isteğin yerine getirilmesi zorunludur.”

4. 2/7/2018 tarihli ve 703 sayılı KHK'nın geçici 1. maddesinin (5) ve (6) numaralı bentleri şöyledir:

“(5) Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte bakanlık veya diğer kamu kurum ve kuruluşlarında ilgili Cumhurbaşkanlığı kararnamesi hükümlerine göre yeniden yapılandırma sonucunda kapanan veya bünyesinde bulunduğu bakanlık veya diğer kamu kurum ve kuruluşu değişen birimlerde veya bu birimlere ilişkin servislerde, 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 36 ncı maddesinin “Ortak Hükümler” bölümününün (A) fıkrasının (11) numaralı bendinde belirtilen unvanlı kadrolar ile mesleğe alınmaları, yetiştirilmeleri ve yeterlilikleri aynı veya benzer nitelik arz eden kadro veya pozisyonlarda görev yapanlardan (aylıksız izinde bulunanlar dahil); bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla görev yapmakta oldukları birimlerin ve/veya bu birimlere verilmiş olan görevlerin ilgili Cumhurbaşkanlığı kararnamesi hükümlerine göre bünyesinde düzenlendiği bakanlık veya diğer kamu kurum veya kuruluşunun değişen veya kapanan birimlerinin merkez teşkilatı kadro ve pozisyonlarında bulunanlar, söz konusu birimin bünyesine dahil olduğu veya bünyesinde düzenlendiği bakanlık veya diğer kamu kurum ve kuruluşunun merkez teşkilatı için ilgili Cumhurbaşkanlığı kararnamesinde öngörülen kadro veya pozisyon unvanına, değişen veya kapanan birimlerin taşra teşkilatı kadro ve pozisyonlarında bulunanlar ise söz konusu birimin bünyesine dahil olduğu veya bünyesinde düzenlendiği bakanlık veya diğer kamu kurum ve kuruluşunun taşra teşkilatı için ilgili Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde öngörülen kadro veya pozisyon unvanına, ilgili

Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla başka bir işleme gerek kalmaksızın halen buldukları kadro dereceleriyle atanmış sayılır. Bunlardan birimleri ve/veya bu birimlere verilmiş olan görevleri, ilgili Cumhurbaşkanlığı kararnamesi hükümlerine göre birden fazla bakanlığın veya kamu kurum ve kuruluşunun uhdesine geçen bakanlıkların veya diğer kamu kurum ve kuruluşlarının kadro veya pozisyonlarında görev yapanların atanacağı veya görev yapmaya devam edeceği birim, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç ay içinde Cumhurbaşkanı kararıyla belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde belirlenir. Bunların mevcut kadrolarında geçirdikleri süreler, atandıkları yeni kadrolarında geçirilmiş sayılır. Bunlardan Defterdarlık Uzmanı ve Defterdarlık Uzman Yardımcısı unvanlı kadrolarda bulunup defterdarlık milli emlak birimleri ile malmüdürlüklerinin milli emlak servislerinde görev yapanlar ile defterdar emrinde denetim ve inceleme yapmak üzere görevlendirilmiş olup 659 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile daha önce Milli Emlak Denetmeni ve Milli Emlak Denetmen Yardımcısı iken Defterdarlık Uzmanı ve Defterdarlık Uzman Yardımcısı kadrosuna atanmış sayılanlar, Çevre ve Şehircilik Bakanlığının taşra teşkilatında Milli Emlak Uzmanı ve Milli Emlak Uzman Yardımcısı unvanlı kadrolara atanmış sayılır.

(6) Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte bakanlık veya diğer kamu kurum ve kuruluşlarında ilgili Cumhurbaşkanlığı kararnamesi hükümlerine göre yeniden yapılandırma sonucunda kapanan veya bünyesinde bulunduğu bakanlık veya diğer kamu kurum ve kuruluşu değişen birimlerde görev yapan memurlardan (mülki idare amirliği hizmetleri sınıfına ait kadrolarda bulunanlar hariç) yukarıdaki fıkralarda belirtilenlerin dışında kalanlar, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla görev yapmakta oldukları birimlerin ve/veya bu birimlere verilmiş olan görevlerin ilgili Cumhurbaşkanlığı kararnamesi hükümlerine göre bünyesinde düzenlendiği bakanlık veya diğer kamu kurum ve kuruluşunda bulunan aynı unvanlı kadrolara, görev yapmakta oldukları kadrolarının merkez, taşra veya yurtdışı teşkilatında bulunması hususu esas alınmak suretiyle halen buldukları kadro dereceleriyle başka bir işleme gerek kalmaksızın atanmış sayılır. Bunlardan birimleri ve/veya bu birimlere verilmiş olan görevleri, ilgili Cumhurbaşkanlığı kararnamesi hükümlerine göre birden fazla bakanlığın veya kamu kurum ve kuruluşunun uhdesine geçen bakanlık veya diğer kamu kurum ve kuruluşlarının kadrolarında bulunanların, atanacağı veya görev yapmaya devam edeceği birim, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç ay içinde Cumhurbaşkanı kararıyla belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde belirlenir. Bunların mevcut kurumlarında geçirdikleri süreler, yeni atandıkları bakanlık veya diğer kamu kurum ve kuruluşları kadrolarında geçirilmiş sayılır.”

5. 9/7/1982 tarihli ve 2690 sayılı Türkiye Atom Enerjisi Kurumunun Muafiyetleri ve Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun’un ek 4. maddesi şöyledir:

“Ek Madde 4- (Ek: 2/7/2018 - KHK/703/119 md.)

Kurumda geçici olarak görevlendirilen mesleğe özel yarışma sınavıyla alınanlar ile teknik hizmetler sınıfına dâhil personele ve 2547 sayılı Kanununun 38 inci maddesinin dördüncü fıkrasındaki sınırlamalara tabi olmaksızın öğretim üyelerine, Cumhurbaşkanınca asgari ücretin üç katını aşmamak üzere ilave ücret ödenebilir.

Kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen personelden Kurumun asli görevlerine ilişkin uzmanlığına ihtiyaç duyulan öğretim üyeleri, mesleğe özel yarışma sınavıyla alınanlar ile teknik hizmetler sınıfına dâhil personelden Türkiye Atom Enerjisi Kurumu Başkanı tarafından Kurumda görevlendirilenlere ödenecek ilave ücretlerden damga vergisi hariç hiçbir kesinti yapılmaz.

Kurum tarafından desteklenen projelerde, proje süresiyle sınırlı olmak kaydıyla proje kapsamında ve projeye ilişkin hizmetlerde görev alan proje yürütücüsü, araştırmacı ve diğer personele asgari ücretin net tutarının dört katına kadar yılda en fazla üç kere Cumhurbaşkanınca proje teşvik ikramiyesi ödenebilir. Teşvik ikramiyesi ödemelerinden damga vergisi hariç herhangi bir kesinti yapılmaz. Kurum tarafından desteklenen projeler ile Kurum tarafından yürütülen dış destekli proje harcamaları için Kurumun uygun bulması durumunda ön ödeme yapılabilir. Desteklenen proje ve faaliyetler için öngörülen yılları bütçe ödeneklerinin ilgili tertiplerinde yer alan ödenekten harcanmayan kısımları ertesi yıl bütçesinin ilgili tertiplerine devren ödenek kaydedilir. Kurumda görevlendirilecek hakem, kurul ve komite üyeleri ile benzeri kişilere yapılacak net ödeme tutarı ise asgari ücretin net tutarının üç katını geçmemek üzere, diğer kanunlardaki düzenleme ve kısıtlamalara tabi olmaksızın Cumhurbaşkanınca belirlenir ve doğrudan ilgililerine ödenir. Kurumun önerisi ile Bakan bu madde uyarınca yapılacak ödemelere ilişkin usul ve esasları belirlemeye, ücretin bir kısmını performansa bağlamaya yetkilidir. Bu maddeye göre aktarılacak tutarların harcanması, muhasebeleştirilmesi ve bu madde kapsamında yapılacak ön ödemelere ilişkin usul ve esaslar ile Kurumun bütçe ödeneklerinin kullanılması, tertipler arasında aktarma yapılması ve diğer bütçe işlemlerinin gerçekleştirilmesinde uygulanacak usul ve esaslar ile desteklenecek projelerin ilanına, değerlendirilmesine, seçimine ve teşvik ödemesine esas olacak performans ölçütü, ödeme miktarı ile diğer hususlar Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü alınarak Kurum tarafından yönetmelikle belirlenir.”

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Kadir ÖZKAYA, Serdar ÖZGÜLDÜR, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL, Yusuf Şevki HAKYEMEZ, Yıldız SEFERİNOĞLU, Selahaddin MENTEŞ ve Basri BAĞCI'nın katılımlarıyla 11/6/2020 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine, yürürlüğü durdurma talebinin esas inceleme aşamasında karara bağlanmasına OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

2. Dava dilekçesi ve ekleri, Raportör İsmail Emrah PERDECİOĞLU tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, dava konusu CBK kuralları, dayanan ve ilgili görülen Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer belgeler okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A. Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinin Anayasal Çerçevesi ve Yargısal Denetimi

3. Anayasa Mahkemesi CBK'ların anayasal çerçevesini ve yargısal denetimine ilişkin ilkeleri daha önceki kararlarında belirlemiştir. Buna göre CBK'ların yargısal denetiminde öncelikle Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının birinci ila dördüncü cümlelerinde belirtilen konu bakımından yetki kurallarına uygunluğunun ele alınması gerekmekte olup bu kapsamda düzenlemenin yürütme yetkisine ilişkin olması, Anayasa'nın İkinci Kısmı'nın Birinci ve İkinci Bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleriyle Dördüncü Bölümü'nde yer alan siyasi haklar ve ödevlerle ilgili olmaması, Anayasa'da münhasıran kanunla düzenlenmesi öngörülen ya da kanunda açıkça düzenlenen konulara ilişkin olmaması gerekir. Anılan fıkra yönünden herhangi bir aykırılık tespit edilmemesi durumunda ise bu defa CBK'ların içerik yönünden Anayasa'ya uygunluk denetimi yapılmalıdır (AYM, E.2019/78, K.2020/6, 23/1/2020, §§ 3-13; E.2019/31, K.2020/5, 23/1/2020, §§ 3-13; E.2018/119, K.2020/25, 11/6/2020, §§ 3-13; E.2018/155, K.2020/27, 11/6/2020, §§ 3-13).

B. CBK'nın 3. Maddesiyle (4) Numaralı CBK'nın Değiştirilen 679. Maddesinin (2) Numaralı Fıkrasının İncelenmesi

1. Anlam ve Kapsam

4. (4) numaralı CBK'nın Kırksekizinci Bölümü'nde kısa adı TENMAK olarak belirtilen Türkiye, Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu kurulmuş, kurumun amacı, görevleri ile teşkilat yapısı düzenlenmiştir. Anılan CBK'nın 679. maddesinin (1) numaralı fıkrası uyarınca kamu tüzel kişiliğini haiz, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı (Bakanlık) ile ilgili ve özel bütçeli bir kuruluş olan TENMAK, enerji, maden, iyonlaştırıcı radyasyon, parçacık hızlandırıcıları ve nükleer teknoloji alanında ülkeye ve insanlığa hizmet etmek, Türkiye'nin rekabet gücünü artırmak ve sürekli kılmak, inovasyon ihtiyacını karşılamak, yeni ürünlerin üretimini ve var olanların geliştirilmesini sağlamak, araştırmacılara bilimsel ortam temin etmek, kamu ve özel hukuk kişileri ile iş birliği yaparak bilimsel araştırmalar yapmak, yaptırmak, bu araştırmaları koordine etmek, teşvik etmek, araştırma ve geliştirme faaliyetlerine katkı sağlamak, bilimsel, teknik ve idari çalışmalarını yapmak, yaptırmak, düzenlemek, desteklemek, iş birlikleri kurmak ve koordine etmek amaçlarını taşımaktadır.

5. (4) numaralı CBK'nın 681. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendine göre TENMAK'ın özel hukuk kişileri ile iş birliği yaparak bilimsel araştırmalara katkı sağlama görevi bulunmaktadır. Aynı maddenin diğer bentlerinde de TENMAK'ın özel sektör veya özel hukuk kişileri ile iş birliği yapmak ve ortak projeler yürütmek şeklinde görevleri olduğu belirtilmiştir.

6. (4) numaralı CBK'da TENMAK'ın kuruluş amaçları ve görevlerinden başka hususlar da düzenlenmiştir. Bu çerçevede CBK'nın 682. maddesinde Kurumun organ ve birimleri gösterilmiş, 683. maddesinde bu organlardan Yürütme Kurulunun oluşumu ile görev ve yetkileri, 684. maddesinde Başkanlık birimi ve Başkanın görev ve yetkileri düzenlenmiştir. 686. maddede TENMAK'ın gelirleri sayılmış, 687. maddede personel istihdamına ilişkin hususlara yer verilmiştir.

7. Dava konusu kuralda ise TENMAK'ın (4) numaralı CBK'da hüküm bulunmayan hâllerde özel hukuk hükümlerine tabi olacağı hüküm altına alınmıştır.

2. İptal Talebinin Gerekçesi

8. Dava dilekçesinde özetle; CBK ile bir kuruma kamu tüzel kişiliği tanınması mümkün olsa bile bu kurumun statüsüne ilişkin düzenleme yapılamayacağı, bu hususun kanuni düzenleme gerektirdiği, dolayısıyla dava konusu kuralın CBK ile düzenlenmesinin mümkün olmadığı belirtilerek Anayasa'nın Başlangıç kısmı ile 2., 6., 7., 8., 11., 104. ve 123. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

3. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

a. Kuralın Konu Bakımından Yetki Yönünden İncelenmesi

9. Dava dilekçesinde konu bakımından yetki yönünden kuralın Anayasa'nın Başlangıç kısmı ile 6., 7., 8., 11. ve 123. maddelerine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de CBK'ya ilişkin konu bakımından yetki kuralları Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasında düzenlendiğinden bu husustaki inceleme anılan fıkra kapsamında yapılacaktır.

10. Kuralın Bakanlığın ilgili kuruluşu olarak devlet teşkilatı içinde yer alan TENMAK'ın hukuki statüsüne ilişkin bir düzenleme öngördüğü, bu itibarla yürütme yetkisine ilişkin bir hususu düzenlediği açıktır.

11. Kural, Anayasa'nın CBK ile düzenlenmesi yasaklanan İkinci Kısım Birinci ve İkinci Bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleriyle Dördüncü Bölümü'nde yer alan siyasi haklar ve ödevler ile ilgili herhangi bir düzenleme de içermemektedir.

12. Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesi uyarınca CBK'lar bakımından aranan bir diğer husus, CBK kuralının Anayasa'da münhasıran kanunla düzenlenmesi gereken konulara ilişkin olmaması gereğidir. Anayasa koyucunun bir konunun kanunla düzenlenmesini özel olarak öngörmesi bu alanın münhasıran kanunla düzenlenmesini istediği anlamına gelir. Bu kapsamda Anayasa bir konunun kanunla düzenleneceğini öngörmüşse bu konuda CBK çıkarılamaz. Bununla birlikte Anayasa'da CBK'larla düzenleneceği özel olarak belirtilen konularda CBK'larla düzenleme yapılması mümkündür.

13. Anayasa'nın 123. maddesinin birinci fıkrasında idarenin kuruluş ve görevleriyle bir bütün olduğu ve kanunla düzenleneceği belirtilmiş, üçüncü fıkrasında ise kamu tüzel kişiliğinin kanunla veya CBK ile kurulacağı hükme bağlanmıştır. Anılan fıkra da yer alan "...kurulur." ibaresinin CBK ile kurulan bir kamu tüzel kişiliğinin CBK ile düzenlenmesini de içerdiği anlaşılmaktadır. Zira Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasındaki koşullara bağlı olmak kaydıyla kamu tüzel kişiliğinin görevleri, yetkileri ve yapısı gibi unsurların CBK'yla düzenlenemeyeceğinin kabulü, kamu tüzel kişiliğinin CBK'yla kurulmasını mümkün hâle getiren anayasal hükmü işlevsiz, dolayısıyla anlamsız kılabilecektir (AYM, E.2019/105, K.2020/30, 12/6/2020, § 45).

14. (4) numaralı CBK'nın 681. maddesinde görevleri düzenlenen TENMAK, anılan CBK'nın 679. maddesiyle Bakanlığın ilgili kuruluşu olarak kurulmuş bir kamu tüzel kişiliğidir. Bir kamu tüzel kişiliğinin kurulması ve düzenlenmesi Anayasa'nın CBK ile düzenlenmesini ayrıca ve özel olarak öngördüğü konulardan olduğundan kamu tüzel kişisi olarak ihdas edilmiş TENMAK'ın görevlerine ilişkin düzenlemenin CBK ile yapılması mümkündür.

15. Dava konusu kural (4) numaralı CBK'da hüküm bulunmayan hâllerde TENMAK'ın özel hukuk hükümlerine tabi olduğunu hüküm altına almıştır. Bu çerçevede kural, bir kamu tüzel kişisi olarak TENMAK'ın anılan CBK'nın 681. maddesindeki görevlerini yerine getirirken ve yetkilerini kullanırken özel hukuk kişileri ile girişeceği iş ve işlemler bakımından tabi olacağı hukuki statüyü belirlemek suretiyle görev ve yetkiye ilişkin bir düzenleme niteliğindedir. Bu itibarla kuralın Anayasa'nın 123. maddesiyle bağlantılı olarak 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırı bir yönü bulunmamaktadır (benzer yöndeki değerlendirme için bkz. AYM, E. 2019/105, K.2020/30, 12/6/2020, § 46).

16. Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının dördüncü cümlesinde "*Kanunda açıkça düzenlenen konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılamaz.*" denilmiştir. Buna göre CBK'ların anılan Anayasa hükmü yönünden yapılacak denetiminde öncelikle karşılaştırmaya esas olabilecek daha önce kabul edilmiş bir kanun hükmünün bulunup bulunmadığının tespit edilmesi gerekir. Sonrasında ise -böyle bir kanun hükmü varsa- incelenen CBK kuralının kanunun açıkça düzenlediği konuya ilişkin olup olmadığı belirlenmelidir. Bu değerlendirme yapılırken önce ilgili kanunun CBK ile düzenlenen alanda hüküm ifade edip etmediğinin belirlenmesi, ardından da kanundaki düzenlemenin açık olup olmadığının tespit edilmesi gerekir.

17. Dava konusu kural bakımından karşılaştırmaya esas olabilecek şekilde herhangi bir kanuni düzenleme tespit edilememiştir. Bu itibarla kuralın kanunda açıkça düzenlenen bir konuya ilişkin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

18. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasına aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

b. Kuralın İçerik Yönünden İncelenmesi

19. Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti; eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına saygılı, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adil bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, hukuki güvenliği sağlayan, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuk kurallarıyla kendini bağlı sayan ve yargı denetimine açık olan devlettir.

20. Hukuk devletinde kanunların ve CBK'ların kamu yararı gözetilerek çıkarılması zorunludur. Anayasa Mahkemesinin kararlarına göre kamu yararı genel bir ifadeyle bireysel, özel çıkarılardan ayrı ve bunlara üstün olan toplumsal yararı ifade etmektedir. Kanunun ya da CBK'nın amaç ögesi bakımından Anayasa'ya uygun sayılabilmesi için çıkarılmasında kamu yararı dışında bir amacın gözetilmemiş olması gerekmekte olup kamu yararı dışında bir amaçla çıkarılmış olduğu açıkça anlaşılabilirse amaç unsuru bakımından Anayasa'ya aykırılık söz konusudur.

21. Anayasa'ya uygunluk denetiminde kuralın öngörülmesindeki kamu yararı anlayışının isabetli olup olmadığı değil incelenen kuralın ihdasında kamu yararı dışında belli bireylerin ya da grupların çıkarlarının gözetilip gözetilmediği incelenir. Diğer bir anlatımla bir kuralın Anayasa'ya aykırılık sorunu çözümlenirken kamu yararı konusunda Anayasa Mahkemesinin yapacağı inceleme, yalnızca kuralın kamu yararı amacıyla çıkarılıp çıkarılmadığının denetimiyle sınırlıdır.

22. Kural, bir kamu tüzel kişisi olan ve kamu hizmeti ifa eden TENMAK'ın görevlerini yerine getirirken ve yetkilerini kullanırken (4) numaralı CBK'da hüküm bulunmayan hâller bakımından diğer kişi, kurum ve kuruluşlarla olan ilişkilerinde özel hukuk hükümlerine tabi olduğunu düzenlemektedir. Sunacağı kamu hizmeti itibarıyla kamu dışı sektörlere de temas eden anılan CBK'nın 681. maddesinde sayılan görev ve yetkileri dikkate alındığında TENMAK'ın özel hukuk hükümlerine de tabi kılınmasında kamu yararı dışında bir amacın gözetildiği söylenemez.

23. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

C. CBK'nın 5. Maddesiyle (4) Numaralı CBK'nın Değiştirilen 681. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının (d) Bendinin "...bu bentte sayılan amaçlarla Kurum tarafından belirlenecek usul ve esaslar doğrultusunda teminatlı veya bir defaya mahsus olmak üzere teminat alınmaksızın geri ödemeli ve/veya Bakan onayı ile hibe niteliğinde destekler vermek ve ön ödemede bulunmak; proje süresi ile sınırlı kalmak kaydı ile proje ikramiyesi vermek."
Bölümünün İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gereçesi

24. Dava dilekçesinde kuralla TENMAK'a kamu harcaması yapma yetkisi verildiği, bütçe hakkı kapsamında düzenleme öngörüldüğü, 4749 sayılı Kanun ile 5018 sayılı Kanun hükümlerine aykırı düzenleme getirildiği, kuralın kuvvetler ayrılığı prensibiyle bağdaşmadığı belirtilerek Anayasa'nın Başlangıç kısmı ile 2., 6., 7., 8., 11., 104. ve 161. maddelerine aykırı olduğu ifade edilmiştir.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

25. Dava dilekçesinde konu bakımından yetki yönünden kuralın Anayasa'nın 6., 7., 8., 11. ve 161. maddelerine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de CBK'ya ilişkin konu bakımından yetki kuralları Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasında düzenlendiğinden bu husustaki inceleme anılan fıkra kapsamında yapılacaktır.

Esas Sayısı : 2020/46

Karar Sayısı : 2023/149

26. (4) numaralı CBK'nın 681. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (d) bendinde yer alan dava konusu kural, TENMAK'a bu bentte belirtilen amaçlarla TENMAK tarafından belirlenecek usul ve esaslar dahilinde kamu kurum ve kuruluşlarına, üniversiteler ile özel sektöre teminatlı veya bir defaya mahsus olmak üzere teminat alınmaksızın geri ödemeli ve/veya Bakan onayı ile hibe niteliğinde destekler vermek ve ön ödemede bulunma ayrıca proje süresi ile sınırlı kalmak kaydıyla proje ikramiyesi verme yetkisi tanımaktadır.

27. Bir kurumun mali kaynakları onun yürütmekle görevli olduğu kamu hizmetlerinin finanse edilmesi için kullanılacak gelir unsurlarını ifade etmektedir. Mali kaynakların kullanılması ise söz konusu gelirlerin toplanması ve harcanmasıdır (AYM, E.2019/111, K.2023/63, 5/4/2023, § 57). Dava konusu kurulla TENMAK'a teminatlı veya bir defaya mahsus olmak üzere teminat alınmaksızın geri ödemeli ve/veya Bakan onayı ile hibe niteliğinde destekler verme ve ön ödemede bulunma; proje süresi ile sınırlı kalmak kaydı ile proje ikramiyesi verme yetkisi tanınmaktadır. Kural uyarınca TENMAK, bu kaynakların hangi usul ve esaslar doğrultusunda kullanılacağını da belirleme yetkisine sahiptir.

28. Anayasa'nın 161. maddesinde kamu idarelerinin ve kamu iktisadi teşebbüsleri dışındaki kamu tüzel kişilerinin harcamalarının yıllık bütçelerle yapılacağı, mali yıl başlangıcı ile merkezî yönetim bütçesinin hazırlanması, uygulanması ve kontrolü ile yatırımlar veya bir yıldan fazla sürecek iş ve hizmetler için özel süre ve usullerin kanunla düzenleneceği hükümlerine yer verilerek bütçeyle ilgili temel hükümlerin düzenlenmesi konusunda yasama organı yetkili kılınmıştır.

29. Bütçe genel olarak belirli bir dönemdeki gelir ve gider tahminleri ile bunların uygulanmasına ilişkin hususları gösteren ve usulüne uygun olarak yürürlüğe konulan belgedir. Devlet, bir yıl süresince bütçe kanununda belirtilmesi koşuluyla harcama yapabilmekte ve gelir toplayabilmektedir (AYM, E.2016/47, K.2018/10, 14/2/2018, § 18).

30. Yasama organının halk adına kamu gelirlerini toplama ve yine halk adına bu gelirleri harcama konusunda yürütme organına sınırlarını belirleyerek yetki vermesine ve sonuçlarını denetlemesine bütçe hakkı denilmektedir. Bir başka deyişle bütçe hakkı, vergi ve benzeri gelirlerle kamu harcamalarının çeşit ve miktarını belirleme, onaylama ve harcamaların sonuçlarını denetleme hakkıdır. Bu hak, demokratik ülkelerde halk tarafından seçilen temsilcilerden oluşan yasama organına ait bulunmaktadır. Bütçe, hükûmetin Türkiye Büyük Millet Meclisine (TBMM) karşı temel sorumluluk mekanizmasıdır. TBMM, bütçe ile hükûmete gelir toplama ve gider yapma yetkisi vermekte, bu yetkinin uygun kullanılmasını da bütçe sürecinin bir parçası olan kesin hesap faaliyeti ile denetlemektedir (AYM, E.2016/47, K.2018/10, 14/2/2018, §§ 25, 26).

31. Anılan açıklamalardan da anlaşılacağı üzere bir kurumun belirli mali kaynaklara sahip olması o kaynakları doğrudan kullanabilme hakkını beraberinde getirmemekte kurum ancak bütçe kanunu ile bu yetki ve izne sahip olabilmektedir (bu yönde bkz. AYM, E.2019/111, K.2023/63, 5/4/2023, § 61).

32. Kamu idarelerinin sahip oldukları ve bütçe kanunu ile kullanılmasına izin verilen mali kaynakların (kamu kaynaklarının) hangi usul, esas ve ilkeler çerçevesinde kullanılacağı bütçenin uygulanmasıyla ilgili bir meseledir. Dolayısıyla merkezî yönetim bütçesine dâhil bir kurum olan TENMAK'ın mali kaynaklarını hangi usul, esas ve ilkeler çerçevesinde kullanacağını belirleyen kural bütçenin uygulanmasına ilişkin bir düzenleme niteliğindedir.

33. Bütçenin uygulanmasına ilişkin hususlar Anayasa'nın 161. maddesi uyarınca kanunla düzenlenmesi gereken konu kapsamında kaldığından Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine göre CBK ile düzenlenmesi mümkün değildir.

34. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırıdır. İptali gerekir.

Muhterem İNCE bu görüşe katılmamıştır.

Kural Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırı görülerek iptal edildiğinden kuralın ayrıca konu bakımından yetki yönünden aynı fıkranın birinci, ikinci ve dördüncü cümleleri yönünden incelenmesine gerek görülmemiştir.

Kural, konu bakımından yetki yönünden Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırı görülerek iptal edildiğinden içerik yönünden incelenmemiştir.

Ç. CBK'nın 5. Maddesiyle (4) Numaralı CBK'nın Değiştirilen 681. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının (g) Bendinin "...bu amaçla Kurum tarafından belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde ödül ve burs vermek,..." Bölümünün İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekçesi

35. Dava dilekçesinde özetle; kuralla TENMAK'a kamu harcaması yapma yetkisi verildiği, devlet tarafından ödül ve burs verilmesine ilişkin kanunlarda açık hüküm bulunduğu, kuralın Anayasa'da güvence altına alınmış olan kuvvetler ayrılığı prensibini ihlal ettiği belirtilerek Anayasa'nın Başlangıç kısmı ile 2., 6., 7., 8., 11., 104. ve 161. maddelerine aykırı olduğu iddia edilmiştir.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

36. Dava dilekçesinde konu bakımından yetki yönünden kuralın Anayasa'nın 6., 7., 8., 11. ve 161. maddelerine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de CBK'ya ilişkin konu bakımından yetki kuralları Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasında düzenlendiğinden bu husustaki inceleme anılan fıkra kapsamında yapılacaktır.

37. (4) numaralı CBK'nın 681. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (g) bendinde TENMAK'a görev alanı ile ilgili konularda insan kaynağı yetiştirilmesi ve geliştirilmesini sağlama görevi verilmiştir. Dava konusu kuralla da bu amaçla Kurum tarafından belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde ödül ve burs verilmesine imkân tanınmıştır.

38. CBK'nın 5. maddesiyle (4) Numaralı CBK'nın değiştirilen 681. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (d) bendinin "...bu bentte sayılan amaçlarla Kurum tarafından belirlenecek usul ve esaslar doğrultusunda teminatlı veya bir defaya mahsus olmak üzere teminat alınmaksızın geri ödemeli ve/veya Bakan onayı ile hibe niteliğinde destekler vermek ve ön ödemede bulunmak; proje süresi ile sınırlı kalmak kaydı ile proje ikramiyesi vermek." bölümünün Anayasa'ya uygunluk denetimi bölümünde belirtilen gerekçeler dava konusu kural için de geçerlidir (bkz. §§ 27-33).

39. Buna göre merkezî yönetim bütçesine dâhil bir kurum olan TENMAK'ın mali kaynaklarını hangi usul, esas ve ilkeler çerçevesinde kullanacağını belirleyen dolayısıyla bütçenin uygulanmasına ilişkin bir düzenleme niteliği taşıyan dava konusu düzenlemenin Anayasa'nın 161. maddesi uyarınca kanunla düzenlenmesi gereken konu kapsamında kaldığından Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine göre CBK ile yapılması mümkün değildir.

40. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırıdır. İptali gerekir.

Muhterem İNCE bu görüşe katılmamıştır.

Kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırı görülerek iptal edildiğinden kuralın ayrıca konu bakımından yetki yönünden aynı fıkranın birinci, ikinci ve dördüncü cümleleri yönünden incelenmesine gerek görülmemiştir.

Kural, konu bakımından yetki yönünden Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırı görülerek iptal edildiğinden içerik yönünden incelenmemiştir.

D. CBK'nın 5. Maddesiyle (4) Numaralı CBK'nın Değiştirilen 681. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının (I) Bendinin İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekçesi

41. Dava dilekçesinde özetle; kuralla, TENMAK'a şirket kurma yetkisi verilerek kamu tüzel kişiliği kurulmasına imkân sağlandığı ancak CBK hükmü ile idareye böyle bir yetki verilemeyeceği, kamu tüzel kişilerinin şirket kurmasına ilişkin hususlar 8/6/1984 tarihli ve 233 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'de düzenlendiğinden bu alanda CBK ile düzenleme yapılamayacağı, kuralın kuvvetler ayrılığı prensibine aykırı olduğu belirtilerek Anayasa'nın Başlangıç kısmı ile 2., 6., 7., 8., 11., 104. ve 123. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

a. Kuralın Konu Bakımından Yetki Yönünden İncelenmesi

42. Dava dilekçesinde konu bakımından yetki yönünden kuralın Anayasa'nın 6., 7., 8., 11. ve 123. maddelerine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de CBK'ya ilişkin konu bakımından yetki kuralları Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasında düzenlendiğinden bu husustaki inceleme anılan fıkra kapsamında yapılmıştır.

43. Dava konusu kural, TENMAK'a görev alanı sınırlarında kalmak kaydıyla sermayesi ve kapsamı Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı (Bakan) tarafından belirlenen özel hukuk hükümlerine tabi şirket kurma veya kurulmuş şirkete ortak olma yetkisi tanımaktadır.

44. Kuralın yürütme organının bir unsuru olan idarenin ifa etmekle görevli ve yetkili olduğu kamu hizmetinin yürütülmesiyle bağlantılı olarak bir düzenleme öngördüğü, yasama ve yargı yetkileriyle ilgili herhangi bir husus içermediği, bu itibarla yürütme yetkisine ilişkin olduğu anlaşılmaktadır.

45. Kural, Anayasa'nın CBK ile düzenlenmesi yasaklanan İkinci Kısım Birinci ve İkinci Bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleriyle Dördüncü Bölümü'nde yer alan siyasi haklar ve ödevler ile ilgili herhangi bir düzenleme içermemektedir.

46. Kamu tüzel kişiliğini haiz olarak kurulan TENMAK'ın görev ve yetkileriyle ilgili düzenlemelerin Anayasa'nın 123. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca CBK ile yapılması mümkündür (§ 13). Bir kamu tüzel kişisinin şirket kurabilme veya kurulmuş şirkete ortak olabilme yetkisini düzenleyen kuralın da anılan fıkra kapsamında bir düzenleme olduğu açıktır. Bu itibarla kuralın Anayasa'nın 123. maddesiyle bağlantılı olarak 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırı bir yönü bulunmamaktadır (bkz. bu yönde AYM, E. 2019/105, K.2020/30, 12/6/2020, § 46).

47. Dava konusu kural bakımından karşılaştırmaya esas olabilecek şekilde herhangi bir kanuni düzenleme de tespit edilememiştir. Bu itibarla kuralın kanunda açıkça düzenlenen bir konuya ilişkin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

48. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasına aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

b. Kuralın İçerik Yönünden İncelenmesi

49. Dava konusu kural TENMAK'a görev alanı özel hukuk hükümlerine tabi şirket kurma veya kurulmuş şirkete ortak olma yetkisi tanımakla birlikte kurulacak şirketin sermayesini belirleme yetkisini de Bakana vermektedir.

50. Dava konusu kurala dayanılarak TENMAK tarafından görev alanı ile ilgili şirket kurulmasına ya da bir şirkete ortak olunmasına yönelik işlemler ve bu şirketlerin faaliyetleri özel hukuk hükümlerine uygun olarak gerçekleştirilecek olup tarafların hak ve yükümlülükleri ile sorumlulukları başta olmak üzere şirketin yahut ortaklığın kapsam ve mahiyetine ilişkin hususların kural olarak genel kanun niteliğindeki 6102 sayılı Kanun'a, mahiyetine uygun düştüğü ölçüde 6/12/2012 tarihli ve 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu, 19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanunu gibi özel kanunlardaki düzenlemelere tabi olacağı açıktır (Benzer yönde bkz. AYM, E.2019/96, K.2022/17, 24/2/2022, § 49).

51. TENMAK, enerji, maden, iyonlaştırıcı radyasyon, parçacık hızlandırıcıları, nükleer teknoloji, bor, nadir toprak elementleri ve diğer elementlerle ilgili inovasyon ihtiyacını karşılamak, araştırmacılara bilimsel ortam temin etmek, yeni ürünlerin üretimini ve var olanların geliştirilmesini sağlamak, kamu ve özel hukuk kişileri ile işbirliği yaparak bilimsel araştırmalara katkıda bulunmak gibi geniş bir görev alanında faaliyet göstermektedir. Dava konusu kuralla, TENMAK'a tanınan geniş görev alanı gözetilerek belirtilen alanlarda faaliyette bulunmaya dönük yönelik kurulacak bir şirketin kapsamının ve sermayesinin önceden belirlenmesinde karşılaşılabilecek güçlükler bağlamında bu konuda Bakana yetki verildiği anlaşılmaktadır. Bununla birlikte kurulacak şirketin sermayesi ve kapsamı Bakan tarafından belirlenirken şirketin faaliyet konusunun ve yukarıda yer verilen kanuni mevzuat kapsamında işlemler tesis edileceği de dikkate alındığında kuralda Anayasa'nın 2. maddesi bağlamında belirsizlik bulunduğu söylenemez (bkz. bu yönde AYM, E.2019/96, K.2022/17, 24/2/2022, § 50).

52. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Engin YILDIRIM ve Yusuf Şevki HAKYEMEZ bu görüşe katılmamışlardır.

E. CBK'nın 5. Maddesiyle (4) Numaralı CBK'nın Değiştirilen 681. Maddesinin (3) Numaralı Fıkrasının İkinci Cümlesinin İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekçesi

53. Dava dilekçesinde özetle; kuralın TENMAK'ın asli nitelikteki görevlerinin yetki devri yolu ile başka kurum ve kuruluşlar tarafından yerine getirilmesine imkân sağladığı, Anayasa'nın 123. maddesinde güvence altına alınan "*idarenin kanuniliği*" ilkesi uyarınca böyle bir tasarrufun ancak kanunla ve sınırlı biçimde gerçekleştirilebileceği, kuralın yetki devri hususunda hiçbir sınır içermediği dolayısıyla belirsiz olduğu, kuvvetler ayrılığı prensibine aykırı olduğu belirtilerek Anayasa'nın 2., 7., 104. ve 123. maddelerine aykırı olduğu iddia edilmiştir.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

a. Kuralın Konu Bakımından Yetki Yönünden İncelenmesi

54. Dava dilekçesinde konu bakımından yetki yönünden kuralın Anayasa'nın 7. ve 123. maddelerine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de CBK'ya ilişkin konu bakımından yetki kuralları Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasında düzenlendiğinden bu husustaki inceleme anılan fıkra kapsamında yapılmıştır.

55. (4) numaralı CBK'nın 681. Maddesinin (3) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde TENMAK tarafından Ar-Ge faaliyetlerinin desteklenmesi ve burs verilmesine ilişkin çağrı planlaması, çağrıya çıkılması, değerlendirme, karar ve izleme süreçlerine yönelik olarak oluşturulacak komisyon ve kurullara Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu temsilcisinin de davet edileceği belirtildikten sonra dava konusu ikinci cümlesinde TENMAK'ın isterse bu faaliyetlerin tamamını veya bir kısmını başka kurum ve kuruluşlar eliyle de yaptırabileceği hüküm altına alınmıştır

56. Kuralın yürütme organının bir unsuru olan idarenin ifa etmekle görevli ve yetkili olduğu kamu hizmetinin yürütülmesiyle bağlantılı olarak bir düzenleme öngördüğü, yasama ve yargı yetkileriyle ilgili herhangi bir husus içermediği, bu itibarla yürütme yetkisine ilişkin olduğu anlaşılmaktadır.

57. Kural, Anayasa'nın CBK ile düzenlenmesi yasaklanan İkinci Kısım Birinci ve İkinci Bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleriyle Dördüncü Bölümü'nde yer alan siyasi haklar ve ödevler ile ilgili herhangi bir düzenleme içermemektedir.

58. Anayasa'nın 123. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca CBK ile kamu tüzel kişiliğini haiz olarak kurulan TENMAK'ın görev ve yetkileriyle ilgili düzenlemelerin CBK ile yapılması mümkündür (§ 13). Bu çerçevede TENMAK'ın, (4) numaralı CBK'nın 681. maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde sayılan faaliyetlerin bir kısmını veya tamamını başka kurum ve kuruluşlar eliyle yaptırabilmesine imkân tanıyan düzenlemenin Anayasa'nın 123. maddesi kapsamında görev ve yetkisine ilişkin olduğu anlaşılmaktadır. Bu nedenle kuralın Anayasa'nın 123. maddesiyle bağlantılı olarak 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırı bir yönü bulunmamaktadır (bkz. bu yönde AYM, E. 2019/105, K.2020/30, 12/6/2020, § 46).

59. Dava konusu kural bakımından karşılaştırmaya esas olabilecek şekilde herhangi bir kanuni düzenleme de tespit edilememiştir. Bu itibarla kuralın kanunda açıkça düzenlenen bir konuya ilişkin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

60. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasına aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

b. Kuralın İçerik Yönünden İncelenmesi

61. Kural, TENMAK'ın (4) numaralı CBK'da belirlenen görev alanlarından Ar-Ge faaliyetlerinin desteklenmesi ile burs verilmesine ilişkin iş ve işlemlerin tamamının ya da bir kısmının başka kurum ve kuruluşların eliyle diğer bir ifade onlardan ile destek alınması suretiyle yerine getirilebilmesi imkânı sağlamaktadır. TENMAK'ın çalışma alanı olan enerji, nükleer ve maden alanlarında gerçekleştirilecek Ar-Ge faaliyetleri ile bu alanlarda insan kaynağı yetişmesine katkı sunacak burs verme faaliyetlerinin bilgi, birikim ve tecrübelerinden yararlanılmak üzere başka kurum ve kuruluşlardan destek alınarak da yürütülebilmesine imkân tanıyan kuralda Anayasa'nın 2. maddesi bağlamında belirsizlik bulunduğu söylenemez.

62. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

F. CBK'nın 6. Maddesiyle (4) Numaralı CBK'nın Değiştirilen 682. Maddesinin (2) Numaralı Fıkrasında Yer Alan “Enstitüler ve...” İbaresinin İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekçesi

63. Dava dilekçesinde; kuralla TENMAK Yürütme Kuruluna enstitülerin kurulması ve kaldırılması yetkisi verildiği, böylece (4) numaralı CBK'nın 682. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (c) bendi ile doğrudan kurulmuş bulunan “*Bor Araştırma Enstitüsü, Nadir Toprak Elementleri Araştırma Enstitüsü, Enerji Araştırma Enstitüsü, Nükleer Enerji Araştırma Enstitüsü, Temiz Enerji Araştırma Enstitüsü*” nün TENMAK Yürütme Kurulu tarafından kaldırılması imkân tanındığı, kamu tüzel kişilerinin enstitü kurmaları mümkünse de kurulacak enstitünün de bir kamu tüzel kişiliği olmasından dolayı kurma işleminin ancak kanun ya da CBK ile gerçekleştirilebileceği, 4/11/1981 tarihli ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu uyarınca enstitülerin kurulması ve kaldırılması yetkisinin Cumhurbaşkanı'na tanındığı belirtilerek kuralın Anayasa'nın 7., 104. ve 123. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

a. Kuralın Konu Bakımından Yetki Yönünden İncelenmesi

64. Dava dilekçesinde konu bakımından yetki yönünden kuralın Anayasa'nın 7. ve 123. maddelerine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de CBK'ya ilişkin konu bakımından yetki kuralları Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasında düzenlendiğinden bu husustaki inceleme anılan fıkra kapsamında yapılmıştır.

65. (4) numaralı CBK'nın 682. maddesinin (2) numaralı fıkrasıyla Bilim, Teknoloji ve Yenilik Politikaları Kurulunun görüşü alınarak enstitüler ve araştırma geliştirme merkezleri kurulması veya kaldırılması TENMAK Yürütme Kurulunun görevleri arasında düzenlenmiştir. Fıkroda yer alan “*Enstitüler...*” ibaresinin iptali istenmektedir.

66. Kuralın TENMAK'ın teşkilatlanmasına dair bir düzenleme öngördüğü, bu itibarla yürütme yetkisine ilişkin bir hususu düzenlediği açıktır.

67. Kural, Anayasa'nın CBK ile düzenlenmesi yasaklanan İkinci Kısım Birinci ve İkinci Bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleriyle Dördüncü Bölümü'nde yer alan siyasi haklar ve ödevler ile ilgili herhangi bir düzenleme de içermemektedir.

68. Anayasa'nın 123. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca CBK ile kamu tüzel kişiliğini haiz olarak kurulan TENMAK'ın görev ve yetkileriyle ilgili düzenlemelerin CBK ile yapılması mümkündür (§ 13). TENMAK'ın organlarından biri olarak düzenlenen Yürütme Kuruluna enstitü kurabilme yetkisi veren kuralın da anılan fıkra kapsamında bir düzenleme olduğu açıktır. Bu itibarla kuralın Anayasa'nın 123. maddesiyle bağlantılı olarak 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırı bir yönü bulunmamaktadır (bkz. bu yönde AYM, E. 2019/105, K.2020/30, 12/6/2020, § 46).

69. Dava konusu kural bakımından karşılaştırmaya esas olabilecek şekilde herhangi bir kanuni düzenleme tespit edilememiştir. Bu itibarla kuralın kanunda açıkça düzenlenen bir konuya ilişkin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

70. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasına aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

b. Kuralın İçerik Yönünden İncelenmesi

71. (4) numaralı CBK'nın 682. maddesinin (1) numaralı fıkrasında Yürütme Kurulu, Başkanlık, Bor Araştırma Enstitüsü ve Nadir Toprak Elementleri Araştırma Enstitüsü TENMAK'ın organları olarak sayılmıştır. Kural, bir kamu tüzel kişisi olan ve kamu hizmeti ifa eden TENMAK'ın Yürütme Kuruluna enstitüler kurulabilme veya kaldırılabilme yetkisi tanımaktadır. Bu doğrultuda kullanılacak yetkinin (4) numaralı CBK'nın 679. maddesinde TENMAK'ın çalışma alanı olarak belirtilen enerji, maden, iyonlaştırıcı radyasyon, parçacık hızlandırıcıları ve nükleer teknoloji alanlarında faaliyette bulunulmasına dönük enstitülerin kurulmasına ilişkin kullanılacağı açıktır. Bu itibarla kuralda Anayasa'nın 2. maddesi bakımından herhangi bir belirsizlik olduğu söylenemeyeceği gibi kuralın kamu yararı dışında bir amaç gözettiği de söylenemez.

72. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Engin YILDIRIM ve Yusuf Şevki HAKYEMEZ bu görüşe katılmamışlardır.

G. CBK'nın 7. Maddesiyle (4) Numaralı CBK'nın Değiştirilen 683. Maddesinin (5) Numaralı Fıkrasının (d) Bendinde Yer Alan "...enstitüler,..." İbaresinin İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekçesi

73. Dava dilekçesinde özetle; kuralın (4) numaralı CBK'nın 682. maddesinin (2) numaralı fıkrasında yer alan "*enstitüler ve...*" ibaresine yönelik gerekçelerle Anayasa'nın 7., 104. ve 123. maddelerine aykırı olduğu belirtilmiştir.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

a. Kuralın Konu Bakımından Yetki Yönünden İncelenmesi

74. Dava dilekçesinde konu bakımından yetki yönünden kuralın Anayasa'nın 7. ve 123. maddelerine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de CBK'ya ilişkin konu bakımından yetki kuralları Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasında düzenlendiğinden bu husustaki inceleme anılan fıkra kapsamında yapılmıştır.

75. Dava konusu edilen ibare ile TENMAK Yürütme Kurulu, TENMAK'ın görev alanı ile ilgili konularda enstitü kurulması veya kapatılması hususlarını karara bağlamak ile görevlendirilmiştir. Bu anlamda dava konusu kural, (4) numaralı CBK'nın 682. maddesinin (2) numaralı fıkrasıyla TENMAK Yürütme Kuruluna verilen yetkinin uygulanmasına ilişkin bir düzenleme niteliğindedir.

76. (4) numaralı CBK'nın 682. maddesinin (2) numaralı fıkrasında yer alan "*Enstitüler ve...*" ibaresine ilişkin açıklanan gerekçeler dava konusu kural yönünden de geçerlidir.

77. Buna göre yürütme yetkisine ilişkin olan, temel hak ve özgürlükler alanında herhangi bir düzenleme yapmayan, bir kamu tüzel kişiliğinin teşkilat yapısına dair düzenleme getiren, hüküm getirdiği konuda karşılaştırmaya esas olabilecek şekilde herhangi bir kanuni düzenleme de tespit edilemeyen kural Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasına aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

b. Kuralın İçerik Yönünden İncelenmesi

78. (4) numaralı CBK'nın 682. maddesinin (2) numaralı fıkrasında yer alan "*Enstitüler ve...*" ibaresine ilişkin açıklanan gerekçeler dava konusu kural yönünden de geçerlidir.

79. Buna göre herhangi bir belirsizlik taşımayan kamu yararı dışında bir amaç gözettiği de söylenemeyen kural, Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Engin YILDIRIM ve Yusuf Şevki HAKYEMEZ bu görüşe katılmamışlardır.

Ğ. CBK'nın 7. Maddesiyle (4) Numaralı CBK'nın Değiştirilen 683. Maddesinin (5) Numaralı Fıkrasının (i) Bendinin İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekçesi

80. Dava dilekçesinde özetle; kuralla TENMAK Yürütme Kuruluna tanınan ücret, telif, işlenme ücreti, ödül, burs, proje teşvik ikramiyesi ve benzeri ödemelerin tutar veya üst limitlerini belirleme yetkisinin kanunla düzenlenmesi gerektiği, kamu kurum ve kuruluşlarınca telif, işlenme ücreti, burs veya ödül, proje teşvik ikramiyesi verilmesi konusunda çeşitli kanuni mevzuatın bulunduğu dolayısıyla CBK hükmü ile bu alanda düzenleme yapılamayacağı, yürütme organının Anayasa'dan kaynaklanmayan bir yetki kullandığı, kuralın Anayasa'da güvence altına alınmış olan kuvvetler ayrılığı prensibine aykırı bir sonuç doğurduğu belirtilerek Anayasa'nın Başlangıç kısmı ile 2., 6., 7., 8., 11., 104., 128. ve 161. maddelerine aykırı olduğu iddia edilmiştir.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

81. Dava dilekçesinde konu bakımından yetki yönünden kuralın Anayasa'nın Başlangıç kısmı ile 6., 7., 8., 11., 128. ve 161. maddelerine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de CBK'ya ilişkin konu bakımından yetki kuralları, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasında düzenlendiğinden bu husustaki inceleme anılan fıkra kapsamında yapılacaktır.

82. Dava konusu kuralla TENMAK'ın görevlerini yerine getirmesi için yürüteceği faaliyetler sırasında yapacağı ücret, telif, işlenme ücreti, ödül, burs, proje teşvik ikramiyesi ve benzeri ödemelerin tutar veya üst limitlerini belirleme yetkisi TENMAK Yürütme Kuruluna verilmiştir.

83. Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesinde Anayasa'nın İkinci Kısım Birinci ve İkinci Bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleri ile Dördüncü Bölümü'nde yer alan siyasi haklar ve ödevlerin CBK'yla düzenlenemeyeceği belirtilmiştir.

84. Anayasa'nın 35. maddesiyle güvenceye bağlanan mülkiyet hakkı, ekonomik değer ifade eden ve parayla değerlendirilebilen her türlü mal varlığı hakkını kapsamaktadır (AYM, E.2015/39, K.2015/62, 1/7/2015, § 20). Bu bağlamda mülk olarak değerlendirilmesi gerektiğinde kuşku bulunmayan menkul ve gayrimenkul mallar ile bunların üzerinde tesis edilen sınırlı ayni haklar ve fikrî hakların yanı sıra icrası kabil olan her türlü alacak da mülkiyet hakkının kapsamına dâhildir (*Mahmut Duran ve diğerleri*, B. No: 2014/11441, 1/2/2017, § 60).

85. Anayasa Mahkemesinin norm denetimi ve bireysel başvuruya ilişkin kararlarında da kişilere ödenmesi öngörülen ücret, maaş, yaşlılık aylığı, emeklilik ikramiyesi ve kıdem tazminatı gibi ödemeler mülkiyet hakkı kapsamında değerlendirilmektedir (norm denetimine konu karar için bkz. AYM, E.2019/50, K. 2019/96, 25/12/2019, § 13; bireysel başvuruya konu kararlar için bkz. *Ayten Yeğenoğlu*, B. No: 2015/1685, 23/5/2018, § 32; *Naci Altınbulduk*, B. No: 2017/38608, 11/12/2019, § 19; *Muzaffer Peker*, B. No: 2016/7192, 7/11/2019, § 30).

86. Buna göre TENMAK'a yürüteceği faaliyetler sırasında yapacağı ücret, telif, işlenme ücreti, ödül, burs, proje teşvik ikramiyesi ve benzeri ödemelerin tutar veya üst limitlerini belirleme yetkisi veren kural, Anayasa'nın İkinci Kısım'ının İkinci Bölümü'nde yer alan mülkiyet hakkına

ilişkin düzenleme içerdiğinden Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesi uyarınca CBK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kalmaktadır.

87. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesine aykırıdır. İptali gerekir.

Kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesine aykırı görülerek iptal edildiğinden kuralın ayrıca konu bakımından yetki yönünden aynı fıkranın birinci, üçüncü ve dördüncü cümleleri yönünden incelenmesine gerek görülmemiştir.

Kural, konu bakımından yetki yönünden Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesine aykırı görülerek iptal edildiğinden içerik yönünden incelenmemiştir.

H. CBK'nın 7. Maddesiyle (4) Numaralı CBK'nın Değiştirilen 683. Maddesinin (5) Numaralı Fıkrasının (k) Bendinin İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gereçesi

88. Dava dilekçesinde özetle; kuralın (4) numaralı CBK'nın 681. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (1) bendine yönelik gerekçelerle Anayasa'nın Başlangıç kısmı ile 2., 6., 7., 8., 11., 104. ve 123. maddelerine aykırı olduğu iddia edilmiştir.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

a. Kuralın Konu Bakımından Yetki Yönünden İncelenmesi

89. Dava dilekçesinde konu bakımından yetki yönünden kuralın Anayasa'nın Başlangıç kısmı ile 6., 7., 8., 11. ve 123. maddelerine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de CBK'ya ilişkin konu bakımından yetki kuralları, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasında düzenlendiğinden bu husustaki inceleme anılan fıkra kapsamında yapılacaktır.

90. Dava konusu kural, TENMAK Yürütme Kurulunun görev ve yetkilerinden biri olarak, Bakan onayına sunulmak üzere şirket kurmaya ve kurulmuş bir şirkette pay sahibi olmaya karar verilmesini düzenlemektedir. Bu anlamda dava konusu kural, (4) numaralı CBK'nın 681. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (1) bendiyle TENMAK'a verilen görevin uygulanmasına ilişkin bir düzenleme niteliğindedir.

91. (4) numaralı CBK'nın 681. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (1) bendine ilişkin açıklanan gerekçeler dava konusu kural yönünden de geçerlidir.

92. Buna göre yürütme yetkisine ilişkin olan, temel hak ve özgürlükler alanında herhangi bir düzenleme yapmayan, bir kamu tüzel kişiliğinin teşkilat yapısına dair düzenleme getiren, hüküm getirdiği konuda karşılaştırmaya esas olabilecek şekilde herhangi bir kanuni düzenleme de tespit edilemeyen kural Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasına aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

b. Kuralın İçerik Yönünden İncelenmesi

93. (4) numaralı CBK'nın 681. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (1) bendine ilişkin açıklanan gerekçeler dava konusu kural yönünden de geçerlidir.

94. Buna göre herhangi bir belirsizlik taşımayan kamu yararı dışında bir amaç gözettiği de söylenemeyen kural, Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Engin YILDIRIM ve Yusuf Şevki HAKYEMEZ bu görüşe katılmamışlardır.

I. CBK'nın 8. Maddesiyle (4) Numaralı CBK'nın Değiştirilen 684. Maddesinin (2) Numaralı Fıkrasının (i) Bendinin İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekçesi

95. Dava dilekçesinde özetle; kuralın (4) numaralı CBK'nın; 681. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (1) bendine ve 682. maddesinde yer alan "*enstitüler ve...*" ibaresine yönelik gerekçelerle Anayasa'nın Başlangıç kısmı ile 2., 6., 7., 8., 11., 104. ve 123 maddelerine aykırı olduğu iddia edilmiştir.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

a. Bentte Yer Alan "*Enstitülerin,... ile şirket kurma veya kurulmuş şirketlere ortak olmaya...*" İbareleri

i. Konu Bakımından Yetki Yönünden İnceleme

96. Dava dilekçesinde konu bakımından yetki yönünden kuralın Anayasa'nın Başlangıç kısmı ile 6., 7., 8., 11. ve 123. maddelerine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de CBK'ya ilişkin konu bakımından yetki kuralları, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasında düzenlendiğinden bu husustaki inceleme anılan fıkra kapsamında yapılacaktır.

97. Dava konusu kural, TENMAK bünyesinde enstitüler kurulması ile şirket kurma veya kurulmuş şirketlere ortak olmaya ilişkin Yürütme Kurulunun tekliflerinin Bakan onayına sunulmasını TENMAK Başkanı'nın görevleri arasında düzenlemektedir. Bu anlamda dava konusu kural, (4) numaralı CBK'nın 681. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (1) bendi ve 682. maddenin (2) numaralı fıkrasıyla TENMAK'a verilen görevin uygulanmasına ilişkin bir düzenleme niteliğindedir.

98. (4) numaralı CBK'nın 681. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (1) bendi ile 682. maddesinin (2) numaralı fıkrasında yer alan "*enstitüler ve...*" ibarelerine ilişkin gerekçeler dava konusu kurallar yönünden de geçerlidir.

99. Buna göre yürütme yetkisine ilişkin olan, temel hak ve özgürlükler alanında herhangi bir düzenleme yapmayan, bir kamu tüzel kişiliğinin teşkilat yapısına dair düzenleme getiren, hüküm getirdiği konuda karşılaştırmaya esas olabilecek şekilde herhangi bir kanuni düzenleme de tespit edilemeyen kurallar Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasına aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

ii. Kuralın İçerik Yönünden İncelenmesi

100. (4) numaralı CBK'nın 681. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (1) bendi ile 682. maddesinin (2) numaralı fıkrasında yer alan "*enstitüler ve...*" ibarelerine ilişkin açıklanan gerekçeler uygun olduğu ölçüde dava konusu kurallar yönünden de geçerlidir.

101. Buna göre herhangi bir belirsizlik taşımayan kamu yararı dışında bir amaç gözettiği de söylenemeyen kural, Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Engin YILDIRIM ve Yusuf Şevki HAKYEMEZ bu görüşe katılmamışlardır.

b. Bendin Kalan Kısmı

i. Konu Bakımından Yetki Yönünden İnceleme

102. Dava dilekçesinde konu bakımından yetki yönünden kuralın Anayasa'nın 123. maddesine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de CBK'ya ilişkin konu bakımından yetki kuralları Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasında düzenlendiğinden bu husustaki incelemeler anılan fıkra kapsamında yapılmıştır.

103. Dava konusu kural, TENMAK bünyesinde koordinatörlüklerin ve birimlerin kurulması veya kapatılması ile enstitü başkanlarının atanmasına ilişkin Yürütme Kurulu tekliflerinin Bakan onayına sunulmasını TENMAK Başkanı'nın görevleri arasında düzenlemektedir.

104. Kuralın devlet örgütlenmesi içinde yer alan TENMAK'ın işleyişine dair bir konuda düzenleme yaptığı bu itibarla yürütme yetkisine ilişkin bir hususu düzenlediği açıktır.

105. Kural, Anayasa'nın CBK ile düzenlenmesi yasaklanan İkinci Kısım Birinci ve İkinci Bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleriyle Dördüncü Bölümü'nde yer alan siyasi haklar ve ödevler ile ilgili herhangi bir düzenleme içermemektedir.

106. Anayasa'nın 123. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca CBK ile kamu tüzel kişiliğini haiz olarak kurulan TENMAK'ın görev ve yetkileriyle ilgili düzenlemelerin CBK ile yapılması mümkündür (§ 13). Bu çerçevede kuralla TENMAK Başkanı'na tanınmış koordinatörlüklerin ve birimlerin kurulmasına veya kapatılmasına, enstitü başkanlarının atanmasına ilişkin Yönetim Kurulu tekliflerini Bakan onayına sunma yetkisinin Anayasa'nın 123. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca yapılmış bir düzenleme olduğu açıktır. Bu itibarla kuralın Anayasa'nın 123. maddesiyle bağlantılı olarak 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırı bir yönü bulunmamaktadır (bkz. bu yönde AYM, E. 2019/105, K.2020/30, 12/6/2020, § 46).

107. TENMAK Başkanı'nın kuralda belirtilen görevleri bakımından karşılaştırmaya esas olabilecek şekilde herhangi bir kanuni düzenleme tespit edilememiştir. Bu itibarla kuralın kanunda açıkça düzenlenen bir konuya ilişkin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

108. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasına aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

ii. Kuralın İçerik Yönünden İncelenmesi

109. Kural, TENMAK bünyesinde koordinatörlüklerin ve birimlerin kurulması veya kapatılması ile enstitü başkanlarının atanmasına ilişkin Yürütme Kurulu tekliflerini Bakan onayına sunulması görevlerini TENMAK Başkanı'na vermektedir. Söz konusu görevlerin yerine getirilmesinden 684. madde uyarınca Kurumu temsil etme ve Yürütme Kurulunun belirlediği ilke, program ve öncelikler doğrultusunda Kurumu yönetme yetkisi bulunan Başkanın sorumlu tutulmasında Anayasa'nın 2. maddesi bakımından herhangi bir belirsizlik olduğu söylenemeyeceği gibi kuralın kamu yararı dışında bir amaç gözettiği de söylenemez.

110. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

Kuralın Anayasa'nın başlangıç kısmı ile 6., 8., ve 11. maddeleriyle ilgisi görülmemiştir.

İ. CBK'nın 10. Maddesiyle (4) Numaralı CBK'nın Değiştirilen 686. Maddesinin İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekçesi

111. Dava dilekçesinde özetle; kuralın TENMAK'ın gelirlerini tanımladığı, bunlar arasında bütçe gelirlerinden aktarılacak tutarlar olduğu gibi resim, harç ve benzeri mali yükümlülüklerin bulunduğu oysa bu yönde CBK ile düzenleme yapılamayacağı, 8/6/1984 tarihli ve 233 sayılı KHK'nın 37. maddesi ile aynı konuda düzenleme yaptığı belirtilerek Anayasa'nın 7., 73. ve 104. maddelerine aykırı olduğu iddia edilmiştir.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

112. Dava dilekçesinde konu bakımından yetki yönünden kuralın Anayasa'nın 7. ve 73. maddelerine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de CBK'ya ilişkin konu bakımından yetki kuralları Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasında düzenlendiğinden bu husustaki inceleme anılan fıkra kapsamında yapılacaktır.

113. Dava konusu kural ile TENMAK'ın gelirleri düzenlenmektedir.

114. TENMAK, Anayasa'nın 123. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca CBK ile kamu tüzel kişiliğini haiz olarak kurulmuştur. Bir tüzel kişiliğin gerçek anlamda kurulduğundan bahsedebilmek için görevleri, teşkilat yapısı gibi unsurların da belirlenmesi gerekmektedir. Teşkilat yapısı, görevleri, çalışma usulü gibi konular düzenlenmeden bir kamu tüzel kişiliğinin faaliyette bulunması düşünülemez. Kamu tüzel kişileri belli bir kamu hizmetini yerine getirmek amacıyla kurulur. Bu hizmetin yerine getirilebilmesi için tüzel kişinin kurulması yeterli olmayıp teşkilat yapısının oluşturulması, görev ve yetkilerinin de belirlenmesi gerekir.

115. TENMAK'ın gelirlerinin düzenlenmesinin TENMAK teşkilatının kurulması ile görev ve yetkilerinin belirlenmesi kapsamında değerlendirilemeyeceği açıktır. Bu yönüyle TENMAK'ın gelirlerini düzenleyen kural, Anayasa'nın CBK ile düzenlenebileceğini özel olarak öngördüğü konulardan değildir (bu yönde bkz. AYM, E.2019/87, K.13/12/2022, 13/12/2022, § 138).

116. Açıklanan nedenle kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırıdır, iptali gerekir.

Kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırı görülerek iptal edildiğinden kuralın ayrıca konu bakımından yetki yönünden aynı fıkranın dördüncü cümlesi yönünden incelenmesine gerek görülmemiştir.

Kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesine aykırı görülerek iptal edildiğinden ayrıca içerik yönünden incelenmemiştir.

J. CBK'nın 11. Maddesiyle (4) Numaralı CBK'nın 687. Maddesine Eklenen (6) Numaralı Fıkranın İncelenmesi

1. Anlam ve Kapsam

117. Kuralda TENMAK'ta 375 sayılı KHK'nın ek 24. maddesine göre TENMAK denetçi ve TENMAK denetçi yardımcılarının istihdam edilebileceği hüküm altına alınmıştır.

118. Kuralın atıfta bulunduğu 375 sayılı KHK'nın "*Müfettiş, denetmen, denetçi, kontrolör, aktüer istihdamı*" başlıklı ek 24. maddesinin birinci fıkrasında bakanlıklar ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarının teşkilatlanmasına ilişkin CBK'larda öngörülmesi kaydıyla bakanlık, kurum ya da birim düzeyinde müfettiş, denetmen, denetçi, kontrolör, aktüer ile müfettiş yardımcısı, denetmen yardımcısı, denetçi yardımcısı, aktüer yardımcısı ve stajyer kontrolör istihdam edilebileceği

düzenlenmiştir. Maddenin ikinci fıkrasında merkez teşkilatına ait kadro veya pozisyonlarda istihdam edilecekler hakkında 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun ek 41. maddesinin ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkraları ile yabancı dil şartı hariç olmak üzere beşinci fıkrasında yer alan hükümlerin kıyasen uygulanacağı belirtilmiş; üçüncü fıkrasında ise taşra teşkilatına ait kadro veya pozisyonlarda istihdam edilecekler hakkında 657 sayılı Kanun'un ek 41. maddesinin ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkraları ile yabancı dil ve tez şartı hariç olmak ve yeterlik sınavı yazılı ve sözlü aşamalardan oluşmak üzere beşinci fıkrasında yer alan hükümlerin kıyasen uygulanacağı ifade edilmiştir. Maddenin beşinci fıkrasında istihdam edilen yardımcı veya stajyerlerden verilen ilave süre içerisinde tezlerini sunmayan veya ikinci defa hazırladıkları tezleri de kabul edilmeyenlerin, ikinci sınavda da başarı gösteremeyen veya sınav hakkını kullanmayanların, yardımcı veya stajyer ünvanını kaybedenlerin kurumlarında durumlarına uygun kadro veya pozisyonlara atanacakları öngörülmüştür.

119. 375 sayılı KHK'nın ek 24. maddesinin ikinci ve üçüncü fıkralarında kıyasen uygulanacağı belirtilen 657 sayılı Kanun'un "*Uzman istihdamı*" başlıklı ek 41. maddesinin ikinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkralarında uzman yardımcılığı kadrolarına giriş ve atanabilmek için 657 sayılı Kanun'un 48. maddesinde düzenlenen devlet memurluğuna atanacaklarda aranacak genel ve özel şartlara ek olarak yapılacak yarışma sınavına, sahip olunması gereken lisans eğitime, yarışma sınavının yazılı ve/veya sözlü olarak gerçekleştirilmesine, uzman yardımcılarının uzman kadrolarına atanabilmeleri için uzman yardımcısı olarak çalışılması gereken süreye, hazırlanacak uzmanlık tezine, yeterlilik sınavına, yabancı dil yeterlilik şartlarına ilişkin usul ve esaslar düzenlenmiştir.

2. İptal Talebinin Gerekçesi

120. Dava dilekçesinde özetle; TENMAK'ta istihdam edilecek denetçi ve denetçi yardımcılarının niteliklerinin, görev ve yetkilerinin, aylık ve ödenekleri ile diğer özlük işlerinin Anayasa'nın 128. maddesi uyarınca münhasıran kanunla düzenlenmesi gerektiği belirtilerek bu hususların CBK ile düzenlenmesine imkân tanıyan kuralın Anayasa'nın 104. ve 128. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

3. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

a. Kuralın Konu Bakımından Yetki Yönünden İncelenmesi

121. Dava dilekçesinde konu bakımından yetki yönünden kuralın Anayasa'nın 128. maddesine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de CBK'ya ilişkin konu bakımından yetki kuralları Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasında düzenlendiğinden bu husustaki inceleme anılan fıkra kapsamında yapılacaktır.

122. Kamu kurum ve kuruluşlarının kadrolarının ihdası veya iptali, başka bir deyişle kadro usulüne ilişkin düzenlemeler idarenin teşkilat yapısı ile ilgili olup idarenin kuruluş ve görevlerinin belirlenmesinin bir parçasını oluşturmaktadır (AYM, E.1965/32, K.1966/3, 4/2/1966; E. 2018/119, K. 2020/25, 11/6/2020, § 18; E.2020/8, K.2021/25, 31/3/2021, § 17).

123. Kural, TENMAK'ta denetçi ve denetçi yardımcılarının istihdamını öngörmektedir. Personel istihdamı da kadro ihdasının doğal bir sonucu olduğundan idarenin teşkilat yapısı ile ilgili olup idarenin kuruluş ve görevlerinin bir parçasını teşkil etmektedir. Bu yönüyle kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının birinci cümlesi kapsamında *yürütme yetkisine ilişkin bir konuyu* düzenlemektedir.

124. Kural, Anayasa'nın CBK ile düzenlenmesi yasaklanan İkinci Kısım Birinci ve İkinci Bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleriyle Dördüncü Bölümü'nde yer alan siyasi haklar ve ödevler ile ilgili herhangi bir düzenleme içermemektedir.

125. Anayasa'nın 123. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasındaki koşullara bağlı olmak kaydıyla kamu tüzel kişiliğinin görevleri, yetkileri ve yapısı gibi unsurların CBK'yla düzenlenmesi mümkündür.

126. Bir kamu kurumunda personel istihdam edilmesi ile o kurumun teşkilat yapısı arasında yakın bir ilişki olup dolayısıyla istihdam hususu düzenlenmeden bir kurum ve kuruluşun teşkilatlanmasından söz edilemez. Bu itibarla TENMAK'ta denetçi ve denetçi yardımcısı istihdamını öngören kuralın Anayasa'nın 106. maddesinin on birinci fıkrasıyla bağlantılı olarak 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırı bir yönü de bulunmamaktadır (benzer yöndeki değerlendirme için bkz. AYM, E.2018/123, K.2022/138, 9/11/2022, § 58).

127. TENMAK bünyesinde 375 sayılı KHK'nın ek 24. maddesi uyarınca TENMAK denetçisi ve TENMAK denetçi yardımcıları istihdam edilebilmesine ilişkin karşılaştırmaya esas olabilecek şekilde herhangi bir kanuni düzenleme tespit edilememiştir. Bu itibarla kuralın kanunda açıkça düzenlenen bir konuya ilişkin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

128. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasına aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Engin YILDIRIM, Yusuf Şevki HAKYEMEZ ve Kenan YAŞAR bu görüşe katılmamışlardır.

b. Kuralın İçerik Yönünden İncelenmesi

129. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 2. maddesi yönünden incelenmiştir.

130. Dava konusu kuralla TENMAK'ta TENMAK denetçisi ve TENMAK denetçi yardımcıları istihdamına ilişkin usul ve esaslar hakkında 375 sayılı KHK'nın ek 24. maddesine atıf yapılmaktadır. Dolayısıyla dava konusu kuralda düzenlemeye konu olan bu alanda hukuk devletinin temel unsurlarından biri olan belirlilik ilkesinin gereği olarak kurallaştırmanın yapıldığından söz edilebilmesi için kuralın atıfta bulunduğu KHK hükmünde anılan personelin istihdamına ve bununla bağlantılı olarak hukuki statülerine ilişkin temel ilkelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır, uygulanabilir ve nesnel olarak belirlenmiş olması gerekir.

131. Bu bağlamda söz konusu KHK'nın ek 24. maddesinde, anılan madde kapsamında personel istihdamına ilişkin usul ve esasların açık, net, anlaşılır, uygulanabilir ve nesnel şekilde saptanmış olduğu görüldüğünden dava konusu kural bu yönüyle bir belirsizlik içermemektedir (§§ 121, 122).

132. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

K. CBK'nın 13. Maddesiyle (4) Numaralı CBK'nın Değiştirilen 689. Maddesinin İncelenmesi

1. Genel Açıklama

133. Kişisel verilerin korunması hakkı Anayasa'nın 20. maddesi kapsamında anayasal güvenceye bağlanmış olup kişisel verilerin korunmasına ilişkin esas ve usullerin kanunla düzenleneceği belirtilmiştir. Buna göre veri işleyen gerçek ve tüzel kişilerin yükümlülükleri ile uyacakları usul ve esaslar bu konuda kabul edilmiş genel kanun niteliğindeki 24/3/2016 tarihli ve 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nda düzenlenmiş, bazı kanunlarda da kişisel verilerle ilgili hükümlere yer verilerek konuya ilişkin yasal güvencenin sağlanması amaçlanmıştır.

134. 6698 sayılı Kanun'un 3. maddesinin (e) bendinde kişisel verilerin elde edilmesi, kaydedilmesi, depolanması, muhafaza edilmesi, değiştirilmesi, yeniden düzenlenmesi, açıklanması, aktarılması, devralınması, elde edilebilir hâle getirilmesi, sınıflandırılması ya da kullanılmasının engellenmesi gibi veriler üzerinde gerçekleştirilen her türlü işlem kişisel verinin işlenmesi olarak ifade edilmiştir.

135. Anılan Kanun'un 4. maddesinin (1) numaralı fıkrasında kişisel verilerin ancak bu Kanun'da ve diğer kanunlarda öngörülen usul ve esaslara uygun olarak işlenebileceği belirtilmiştir. Yine Kanun'un 4. maddesinin (2) numaralı fıkrası ile 5. ve 6. maddelerinde kişisel verilerin işlenmesinde uyulması zorunlu genel ilkeler, kişisel verilerin ilgili kişinin rızasıyla veya rızaya dayalı olmaksızın işlenmesi şartları düzenlenmiş; kişisel verilerin silinmesi, yok edilmesi, anonim hâle getirilmesi şartları ise Kanun'un 7. maddesinde ayrıca belirtilmiştir. Kanun'un Üçüncü Bölümü ve Beşinci Bölümü'nde ise kişisel verileri işlenen gerçek kişiler ile kişisel verileri işleyen gerçek veya tüzel kişilerin hak ve yükümlülükleri ile kanun hükümlerine aykırı hareket edenler yönünden uygulanacak cezai hükümlere yer verilmiştir.

136. Kural olarak kişisel verisi işlenen gerçek kişinin açık rızası olmaksızın kişisel verilerin yurt içindeki veya yurt dışındaki üçüncü kişilere aktarılması mümkün olmamakla birlikte Kanun'un 8. ve 9. maddelerinde kişinin açık rızası aranmaksızın kişisel verilerin aktarılması şartları ile buna ilişkin usul ve esaslar düzenlenmiştir. Buna göre kişisel verinin aktarıldığı gerçek veya tüzel kişinin kimliğinden bağımsız olarak kişisel verinin aktarılmasına ilişkin işlemlerin anılan maddelerde belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde gerçekleştirilmesi zorunludur.

137. 6698 sayılı Kanun'un uygulanması bakımından genel olarak Kanun'a tabi bulunan kişiler, kurum veya kuruluşlar tek tek belirtmek suretiyle herhangi bir istisna öngörülmemiş olup yalnızca Kanun'un 28. maddesinde kişisel verinin işlenmesindeki amaç ve kapsam yönünden birtakım istisnalara yer verilmiştir. Buna göre anılan Kanun kapsamında kalan ve kişisel veriyi ilk defa elde edenler ile kişisel veriyi herhangi bir surette elinde bulunduran tüm gerçek ve tüzel kişilerin, kurum ve kuruluşlar ile bunların personelinin Kanun'da belirtilen usul ve esaslara uygun hareket etmesi gerekecektir.

2. İptal Talebinin Gerekçesi

138. Dava dilekçesinde özetle; kuralla TENMAK'ın araştırma ve inceleme konuları için gerekli bilgi, belge ve numuneleri kamu kurum ve kuruluşlarından istemeye yetkili kılındığı ve kamu kurum ve kuruluşlarının da kendilerinden istenen bilgi, belge ve numuneleri TENMAK vermekle yükümlü kılındığı ancak bu türden bilgi, belge ve numunelerin kişisel veriler ile devletin gizli nitelikteki verilerini içermesi ihtimalinin bulunduğu, böyle bir düzenlemenin kanunla yapılması gerektiği, kuralın bilhassa kişisel verilerin toplanması, saklanması, işlenmesi konularına ilişkin herhangi bir güvence içermediği belirtilerek Anayasa'nın 13., 20., ve 104. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

3. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

a. Kuralın Konu Bakımından Yetki Yönünden İncelenmesi

139. Dava dilekçesinde konu bakımından yetki yönünden kuralın Anayasa'nın 20. maddesine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de CBK'ya ilişkin konu bakımından yetki kuralları Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasında düzenlendiğinden bu husustaki inceleme anılan fıkra kapsamında yapılacaktır.

140. (4) numaralı CBK'nın dava konusu 689. maddesinin ilk cümlesinde TENMAK'ın araştırma ve inceleme konuları için gerekli bilgi, belge ve numuneleri kamu kurum ve kuruluşlarından istemeye yetkili olduğu hüküm altına alınmıştır.

141. Anılan CBK'nın 681. maddesine göre TENMAK'ın enerji, maden, iyonlaştırıcı radyasyon, parçacık hızlandırıcıları ve nükleer teknoloji, bor, nadir toprak elementleri ve diğer elementler alanında faaliyet göstereceği bu kapsamda gerektiğinde kurum dışından kişi ve kuruluşlar ile iş birliği içinde çeşitli araştırmalar yapacağı anlaşılmaktadır. Bu çerçevede TENMAK'ın gerekli gördüğü bilgileri istemeye yetkili kılan kuralın yürütme yetkisine ilişkin konuyu düzenlediği anlaşılmaktadır.

142. TENMAK'ın enerji, maden, iyonlaştırıcı radyasyon, parçacık hızlandırıcıları ve nükleer teknoloji alanında AR-GE, inovasyon, bilimsel araştırmalar yürütme, iş birliği ve koordinasyon odaklı görevleri dikkate alındığında gerekli olan bilgileri isteyebilmesinin görevlerini yerine getirebilmesi bakımından gerekli olduğu açıktır. Nitekim istenebilecek bilgiler görevleriyle ilgili olanlar ile sınırlı tutulmuştur. Bir başka deyişle kural, TENMAK'ın belirlenen görevlerinin yerine getirilebilmesinin doğal ve zorunlu bir sonucu olarak bilgi isteme yetkisini düzenlemekte olup kişisel verilere ilişkin bir düzenleme niteliğinde değildir (benzer yönde değerlendirmeler için bkz. E.2018/134, K.2021/13, 3/3/2021).

143. 6698 sayılı Kanun kapsamında yer alan ve kişisel verilere ilişkin yükümlülükler ile uyulacak usul ve esasları düzenleyen çeşitli hükümlere *Genel Açıklama* bölümünde yer verilmiştir (bkz. §§ 136-140). Kuralın kişisel verilerin korunmasına ilişkin mevzuat hükümlerinin uygulanmasını engelleyen, sınırlandıran, genişleten, uygulanmasına istisna getiren veya herhangi bir surette bu hükümlere temas eden bir yönü bulunmadığı gibi kişisel verilere ilişkin her türlü işlemin 6698 sayılı Kanun ile kişisel verilere ilişkin diğer kanunlarda yer alan hükümlere uygun olarak gerçekleştirileceği açıktır.

144. Anayasa'nın 123. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca CBK ile kamu tüzel kişiliğini haiz olarak kurulan TENMAK'ın görev ve yetkileriyle ilgili düzenlemelerin CBK ile yapılması mümkündür (§ 13). Buna göre Bakanlık ile ilgili olarak CBK ile kurulmuş bulunan TENMAK'ın görevleriyle ilgili bilgi isteme yetkisini düzenleyen dava konusu kuralın Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesini ihlal eden bir yönü bulunmamaktadır.

145. Kurala ilişkin açıkça aynı konuda olan herhangi bir kanuni düzenleme saptanmamıştır. Dolayısıyla kural, kanunda açıkça düzenlenen konulara ilişkin de değildir.

146. Öte yandan (4) numaralı CBK'nın dava konusu 689. maddesinin ikinci cümlesi ile birinci cümle kapsamında kendilerinden bilgi istenen kamu kurum ve kuruluşları söz konusu isteğe cevap vermek ve gereken kolaylığı göstermekle yükümlü kılınmış, üçüncü cümlesinde de TENMAK personelinin gizlilik taşıyan bilgileri açıklayamayacağı ve kendilerinin ya da başkalarının menfaatine kullanamayacakları belirtilmiştir. Söz konusu hükümler TENMAK'a verilen araştırma ve inceleme konuları için gerekli bilgi, belge ve numuneleri kamu kurum ve kuruluşlarından isteme yetkisinin sağlıklı biçimde yerine getirilebilmesine ilişkindir. Bu çerçevede gerek TENMAK'ın belirtilen nitelikteki bilgi, belge ve numuneleri temin etmesinde herhangi bir aksaklık yaşanmaması anlamında gerekse TENMAK'a iletilen bilgi gizliliğinin korunması ve amacı

dışında kullanılmasına imkân verilmemesi anlamında yöntemsel bir zorunluluğun yerine getirilmesi amacından kaynaklandığı anlaşılmaktadır.

147. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasına aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Engin YILDIRIM ve Yusuf Şevki HAKYEMEZ bu görüşe katılmamışlardır.

b. Kuralın İçerik Yönünden İncelenmesi

148. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural içerik yönünden ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 2. maddesi yönünden incelenmiştir.

149. Kuralın TENMAK'ın (4) numaralı CBK'nın Kırksekizinci Bölümü'nde açıkça düzenlenmiş olan görevlerini yerine getirebilmesi amacıyla düzenlendiği ve istenebilecek bilgi, belge ve numunelerin TENMAK'ın görevleriyle ilgili ve gerekli olanlarla sınırlandırıldığı anlaşılmaktadır. Gerekli görülen bilgi, belge ve numunelerin istenmesindeki amaç, kapsam ve sınır açıkça belirlenmiş olup kuralın hem kişiler hem de idare yönünden belirli ve öngörülebilir olduğu açık olduğundan kuralda belirsizlik bulunmamaktadır.

150. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Engin YILDIRIM ve Yusuf Şevki HAKYEMEZ bu görüşe katılmamışlardır.

Kuralın Anayasa'nın 13. maddesi ile ilgisi görülmemiştir.

L. CBK'nın 15. maddesiyle (4) Numaralı CBK'nın Kırksekizinci Bölümü'ne Eklenen Geçici 1. Maddenin (1), (2) ve (5) Numaralı Fıkralarının İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekçesi

151. Dava dilekçesinde özetle; kurallarla kadro ve pozisyon iptal ve ihdasına ilişkin düzenlemeler öngörüldüğü, bu yönde düzenlemelerin ancak kanunla yapılabileceği, yasamanın yetki alanına müdahale edildiği belirtilerek kuralların Anayasa'nın Başlangıç kısmı ile 2. 6., 7., 8., 11., 104. ve 128. maddelerine aykırı olduğu iddia edilmiştir.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

a. (1) Numaralı Fıkra

i. Kuralın Konu Bakımından Yetki Yönünden İncelenmesi

152. Dava dilekçesinde konu bakımından yetki yönünden kuralın Anayasa'nın Başlangıç kısmı ile 6., 7., 8., 11. ve 128. maddelerine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de CBK'ya ilişkin konu bakımından yetki kuralları Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasında düzenlendiğinden bu husustaki inceleme anılan fıkra kapsamında yapılacaktır.

153. Dava konusu kural, kapatılan Türkiye Atom Enerjisi Kurumunda (TAEK), Ulusal Bor Araştırma Enstitüsünde ve Nadir Toprak Elementleri Araştırma Enstitüsünde TENMAK Başkanının atandığı tarih itibarıyla tüm personelin, mevcut statü, kadro veya pozisyonlarıyla birlikte herhangi bir işleme gerek kalmaksızın TENMAK'a devredileceğini, bu personele ilişkin bu kadro ve

pozisyonların 10/7/2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan (2) numaralı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Cumhurbaşkanlığı Karamamesi eki cetvellerin TENMAK’a ait ilgili bölümlerine ekleneceğini, bu kapsamdaki memur kadrolarından herhangi bir şekilde boşalanların, hiçbir işleme gerek kalmaksızın iptal edilmiş sayılacağını ve aynı CBK’nın eki cetvellerin TENMAK’a ait ilgili bölümlerden çıkarılmış sayılacağını hüküm altına almaktadır.

154. Teşkilat yapısındaki değişiklikler neticesinde kamu kurum ve kuruluşlarının kadrolarının ihdası veya iptali, başka bir deyişle kadro usulüne ilişkin düzenlemeler idarenin teşkilat yapısı ile ilgili olup idarenin kuruluş ve görevlerinin belirlenmesinin bir parçasını oluşturmaktadır (AYM, E.1965/32, K.1966/3, 4/2/1966; E. 2018/119, K. 2020/25, 11/6/2020, § 18; E.2020/8, K.2021/25, 31/3/2021, §17).

155. Bu itibarla kadro ihdas ve iptalinin kamu kurum ve kuruluşlarının teşkilat yapısına ilişkin olduğu ve kuralla kapatılan TAEK’te, Ulusal Bor Araştırma Enstitüsünde ve Nadir Toprak Elementleri Araştırma Enstitüsünde görev yapan personelin kadro ve pozisyonları ile birlikte TENMAK’a devrinin ve bu devrin sonucu olan işlemlerin hükme bağlandığı gözetildiğinde kuralın *yürütme yetkisine ilişkin konulardan olduğu* anlaşılmaktadır.

156. Kural, Anayasa’nın CBK ile düzenlenmesi yasaklanan “*İkinci Kısım Birinci ve İkinci Bölümleri*”nde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleriyle “*Dördüncü Bölümü*”nde yer alan siyasi haklar ve ödevler ile ilgili herhangi bir düzenleme de içermemektedir.

157. Kamu tüzel kişiliğini haiz kurumların kurulması, kaldırılması, görevleri ve yetkileri, teşkilat yapısının düzenlenmesi Anayasa’nın 123. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca CBK ile düzenlenebileceği özel olarak belirtilen konular kapsamında kalmaktadır (bkz. § 13).

158. Bu çerçevede, kuralın Anayasa’nın 123. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca CBK ile düzenlenmesi öngörülen kamu tüzel kişiliğinin teşkilat yapısına ilişkin olduğu anlaşılmaktadır. Zira yukarıda da belirtildiği üzere kadro ile teşkilat arasında yakın bir ilişki olup kadro belirlenmeden bir kurum ve kuruluşun teşkilatlanmasından söz edilmesi zordur. Bu itibarla kuralın Anayasa’nın 123. maddesinin üçüncü fıkrasıyla bağlantılı olarak 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırı bir yönü de bulunmamaktadır (AYM, E.2018/119, K.2020/25, 11/6/2020, § 28; E.2020/8, K.2021/25, 31/3/2021, § 23).

159. Kuralın kapsamına giren konuda kanunla yapılan herhangi bir düzenlemeye rastlanmamıştır. Bu itibarla kuralın kanunda açıkça düzenlenen bir konuya ilişkin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

160. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa’nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasına aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Engin YILDIRIM, Yusuf Şevki HAKYEMEZ ve Kenan YAŞAR bu görüşe katılmamışlardır.

ii. Kuralın İçerik Yönünden İncelenmesi

161. Hukuk devletinin temel unsurlarından biri olan belirlilik ilkesinin yürütmenin asli düzenleyici işlemi niteliğinde olan CBK’lar bakımından da geçerli olduğunda şüphe bulunmamaktadır. Kuralla kapatılan TAEK, Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü ve Nadir Toprak Elementleri Araştırma Enstitüsü nezdinde görev yapan personelin mevcut statü, kadro veya pozisyonlarıyla birlikte herhangi bir işleme gerek kalmaksızın TENMAK’a devredilmesi bu personele ilişkin bu kadro ve pozisyonların (2) numaralı CBK eki cetvellerin TENMAK’a ait ilgili bölümlerine eklenmesi bu kapsamdaki memur kadrolarından herhangi bir şekilde boşalanların,

hiçbir işleme gerek kalmaksızın iptal edilmiş ve aynı CBK'nın eki cetvellerin TENMAK'a ait ilgili bölümlerden çıkarılmış sayılması düzenlenmiştir. Bu çerçevede söz konusu devredilen personel bakımından kadroların açık, net ve anlaşılır bir şekilde düzenlendiği görüldüğünden kurallarda belirlilik ve öngörülebilirlik ilkelerine aykırılık bulunmamaktadır.

162. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

b. (2) Numaralı Fıkranın Birinci Cümlesinin “Kapatılan Türkiye Atom Enerjisi Kurumunda, Ulusal Bor Araştırma Enstitüsünde ve Nadir Toprak Elementleri Araştırma Enstitüsünde Kurum Başkanının atandığı tarih itibarıyla görev yapan başkan, başkan yardımcısı, grup koordinatörü, koordinatör, yürütme kurulu üyesi kadrolarında, pozisyonlarında veya görevlerinde bulunanların görevleri başkaca bir işleme gerek kalmaksızın sona erer...” Bölümü

i. Kuralın Konu Bakımından Yetki Yönünden İncelenmesi

163. Dava dilekçesinde konu bakımından yetki yönünden kuralın Anayasa'nın Başlangıç kısmı ile 6., 7., 8., 11. ve 128. maddelerine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de CBK'ya ilişkin konu bakımından yetki kuralları Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasında düzenlendiğinden bu husustaki inceleme anılan fıkra kapsamında yapılacaktır.

164. Dava konusu kural, kapatılan TAEK'te, Ulusal Bor Araştırma Enstitüsünde ve Nadir Toprak Elementleri Araştırma Enstitüsünde başkan, başkan yardımcısı, grup koordinatörü, koordinatör, yürütme kurulu üyesi kadrolarında, pozisyonlarında veya görevlerinde bulunan bir kısım personelin bu görevlerinin sona ermesini öngörmektedir.

165. Teşkilat yapısındaki değişiklikler neticesinde kamu kurum ve kuruluşlarının kadrolarının ihdası veya iptali, başka bir deyişle kadro usulüne ilişkin düzenlemeler idarenin teşkilat yapısı ile ilgili olup idarenin kuruluş ve görevlerinin belirlenmesinin bir parçasını oluşturmaktadır (AYM, E.1965/32, K.1966/3, 4/2/1966; E. 2018/119, K. 2020/25, 11/6/2020, § 18; E.2020/8, K.2021/25, 31/3/2021, §17).

166. Bu itibarla kadro ihdas ve iptalinin kamu kurum ve kuruluşlarının teşkilat yapısına ilişkin olduğu ve kuralla kapatılan TAEK'te, Ulusal Bor Araştırma Enstitüsünde ve Nadir Toprak Elementleri Araştırma Enstitüsünde TENMAK Başkanının atandığı tarih itibarıyla görev yapan başkan, başkan yardımcısı, grup koordinatörü, koordinatör, yürütme kurulu üyesi kadrolarında, pozisyonlarında veya görevlerinde bulunanların görevlerinin başkaca bir işleme gerek kalmaksızın sona ermesinin hükme bağlandığı gözetildiğinde kuralın *yürütme yetkisine ilişkin konulardan* olduğu anlaşılmaktadır.

167. Kural, Anayasa'nın CBK ile düzenlenmesi yasaklanan “İkinci Kısım Birinci ve İkinci Bölümleri”nde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleriyle “Dördüncü Bölümü”nde yer alan siyasi haklar ve ödevler ile ilgili herhangi bir düzenleme de içermemektedir.

168. Kuralın Anayasa'nın 123. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca CBK ile düzenlenmesi öngörülen kamu tüzel kişiliğinin teşkilat yapısına ilişkin olduğu anlaşılmaktadır. Zira yukarıda da belirtildiği üzere kadro ile teşkilat arasında yakın bir ilişki olup kadro belirlenmeden bir kurum ve kuruluşun teşkilatlanmasından söz edilmesi zordur. Bu itibarla kuralın Anayasa'nın 123. maddesinin üçüncü fıkrasıyla bağlantılı olarak 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırı bir yönü de bulunmamaktadır (AYM, E.2018/119, K.2020/25, 11/6/2020, § 28; E.2020/8, K.2021/25, 31/3/2021, § 23).

169. Kuralın kapsamına giren konuda kanunla yapılan herhangi bir düzenlemeye rastlanmamıştır. Bu itibarla kuralın kanunda açıkça düzenlenen bir konuya ilişkin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

170. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasına aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Engin YILDIRIM, Yusuf Şevki HAKYEMEZ ve Kenan YAŞAR bu görüşe katılmamışlardır.

ii. Kuralın İçerik Yönünden İncelenmesi

171. Kural kapatılan TAEK, Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü ve Nadir Toprak Elementleri Araştırma Enstitüsü nezdinde görev yapan bir kısım personelin TENMAK Başkanının atandığı tarih itibarıyla görevlerinin sona ermesini düzenlenmektedir. Görevi sona eren personelin kadroları açık, net ve anlaşılır bir şekilde düzenlendiğinden kuralda belirlilik ve öngörülebilirlik ilkelerine aykırılık bulunmamaktadır.

172. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

c. (2) Numaralı Fıkranın Birinci Cümlesinin Kalan Kısmı ile İkinci Cümlesi

173. Dava dilekçesinde konu bakımından yetki yönünden kuralın Anayasa'nın Başlangıç kısmı ile 6., 7., 8., 11. ve 128. maddelerine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de CBK'ya ilişkin konu bakımından yetki kuralları Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasında düzenlendiğinden bu husustaki inceleme anılan fıkra kapsamında yapılacaktır.

174. (4) numaralı CBK'nın Kırksekizinci Bölümü'ne eklenen geçici 1. maddenin (2) numaralı fıkrasının birinci cümlesinin kalan kısmında, kapatılan TAEK'te, Ulusal Bor Araştırma Enstitüsünde ve Nadir Toprak Elementleri Araştırma Enstitüsünde TENMAK Başkanının atandığı tarih itibarıyla görev yapmakta iken görevleri sona eren başkan ve başkan yardımcılarının hakkında 10/7/2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan (3) numaralı Üst Kademe Kamu Yöneticileri İle Kamu Kurum Ve Kuruluşlarında Atama Usûllerine Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 6. maddesi hükümlerine göre işlem tesis edileceği ve hüküm altına alınmıştır.

175. (3) numaralı CBK'nın 6. maddesinde üst kademe kamu yöneticilerinden görevi sona erenler ile görevden alınanların emekli ikramiyelerinin ve bu kişilere ödenecek tazminat tutarlarının hesaplanmasına ilişkin kurallar; görevden alınanların tekrar atanacakları kadrolar, bu kadrolara atanmaya ilişkin işlemler ile madde hükümlerinin uygulanmayacağı hâller düzenlenmiştir.

176. (4) numaralı CBK'nın Kırksekizinci Bölümü'ne eklenen geçici 1. maddenin (2) numaralı fıkrasının ikinci cümlesinde ise 703 sayılı KHK'nın geçici 1. maddesinin dördüncü fıkrası hükümleri saklıdır denilmektedir. Söz konusu fıkrada ise geçici 1. maddenin yürürlüğe girdiği tarihte bakanlık veya diğer kamu kurum ve kuruluşlarında yönetici kadro ve pozisyonlarında bulunup 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin mülga ek 18. maddesi hükümleri kapsamında olanlardan (3) numaralı fıkrada yer almayanların, görevden alındıkları takdirde anılan mülga ek 18. madde hükümlerine göre işleme tabi tutulacağı ifade edilmektedir. 375 sayılı KHK'nın mülga ek 18. maddesinde kamu görevlilerinin mali haklarına ilişkin düzenlemeler bulunmaktadır.

177. Bu durumda dava konusu kurallar, (3) numaralı CBK'nın 6. maddesi hükümleri ile 703 sayılı KHK'nın geçici 1. maddesinin dördüncü fıkrasının uygulanmasını öngörmek suretiyle Anayasa'nın İkinci Kısmı'nın İkinci Bölümü'nde yer alan mülkiyet hakkına ilişkin düzenleme

içerdiğinden Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesi uyarınca CBK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kalmaktadır (bkz. §§ 89, 90).

178. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesine aykırıdır. İptalleri gerekir.

Kurallar, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesine aykırı görülerek iptal edildiğinden kuralların ayrıca konu bakımından yetki yönünden aynı fıkranın birinci, üçüncü ve dördüncü cümleleri yönünden incelenmesine gerek görülmemiştir.

ç. (5) Numaralı Fıkra

i. Kuralın Konu Bakımından Yetki Yönünden İncelenmesi

179. Dava dilekçesinde konu bakımından yetki yönünden kuralın Anayasa'nın Başlangıç kısmı ile 6., 7., 8., 11. ve 128. maddelerine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de CBK'ya ilişkin konu bakımından yetki kuralları Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasında düzenlendiğinden bu husustaki inceleme anılan fıkra kapsamında yapılacaktır.

180. Dava konusu kural kadro ihdasına ve kadro iptaline ilişkin iki unsurdan oluşmaktadır. Bunlardan birincisi ile geçici 1. maddenin (3) numaralı fıkrasına göre atama yapılacak memur kadrolarının, (4) numaralı fıkrasına göre TENMAK Başkanı atanmadan önce duyurusu yapılmış ve/veya süreci devam eden personel alımlarına ilişkin kadroların ve son olarak TAEK Uzman Yardımcılığından ilgili mevzuatına göre TAEK Uzmanlığına atanacaklara ilişkin kadroların ihdası gerçekleştirilmektedir. İkincisi ile bu kadrolardan herhangi bir şekilde boşalanların iptali gerçekleştirilmektedir.

181. Bu bağlamda kadro iptal ve ihdasına yönelik düzenlemeler içeren kuralın yasama ve yargı yetkileriyle ilgili herhangi bir husus içermediği, yürütme yetkisine ilişkin olduğu anlaşılmaktadır.

182. Kuralın CBK ile düzenlenmesi yasaklanan İkinci Kısım Birinci ve İkinci Bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleriyle Dördüncü Bölümü'nde yer alan siyasi haklar ve ödevler ile ilgili herhangi bir düzenleme içermediği anlaşılmaktadır.

183. Kuralın Anayasa'nın 123. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca CBK ile düzenlenmesi öngörülen kamu tüzel kişiliğinin teşkilat yapısına ilişkin olduğu anlaşılmaktadır. Zira yukarıda değinilen hükümlerden anlaşılacağı üzere kural, kadro ihdas edilmesi ve kadro iptali yapılmasından ibarettir. Bu itibarla kuralın Anayasa'nın 123. maddesinin üçüncü fıkrasıyla bağlantılı olarak 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırı bir yönü de bulunmamaktadır (AYM, E.2018/119, K.2020/25, 11/6/2020, § 28; E.2020/8, K.2021/25, 31/3/2021, § 23).

184. Diğer taraftan dava konusu kural ile açıkça aynı konuda düzenleme yapan herhangi bir kanuni düzenlemeye rastlanmamıştır. Dolayısıyla kural, kanunda açıkça düzenlenen konulara ilişkin de değildir.

185. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasına aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Engin YILDIRIM, Yusuf Şevki HAKYEMEZ ve Kenan YAŞAR bu görüşe katılmamışlardır.

ii. Kuralın İçerik Yönünden İncelenmesi

186. Dava konusu kural kapatılmış olan kurumların bir kısım personelinin ve TENMAK Başkanı atanmadan önce alım duyurusu yapılmış veya alım süreci ile atama süreci devam eden/edecek personel kadrolarının bu kurumlar yerine ihdas edilmiş kurum adına ihdas edilmesini ve bu kadrolardan herhangi bir sebeple boşalmış olanların iptal edilmesini öngörmektedir. Söz konusu düzenlemenin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır, uygulanabilir ve nesnel nitelikte olduğu görülmektedir. Buna göre kuralda herhangi bir belirsizlik bulunmadığı sonucuna varılmaktadır.

187. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

M. CBK'nın 19. maddesiyle 5018 Sayılı Kanun'a Ekli (II) Sayılı Cetvelin "B) ÖZEL BÜTÇELİ DİĞER İDARELER" Bölümünde Yer Alan "26) Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü", "27) Türkiye Atom Enerjisi Kurumu" Ve "48) Nadir Toprak Elementleri Araştırma Enstitüsü" Satırlarının Yürürlükten Kaldırılması ile Aynı Bölüme Eklenen "53) Türkiye Enerji, Nükleer Ve Maden Araştırma Kurumu" Satırının İncelenmesi

188. Dava konusu kurallar ile 5018 sayılı Kanun'a ekli (II) Sayılı Cetvelin "B) ÖZEL BÜTÇELİ DİĞER İDARELER" bölümünde yer alan "26) Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü", "27) Türkiye Atom Enerjisi Kurumu" ve "48) Nadir Toprak Elementleri Araştırma Enstitüsü" satırları yürürlükten kaldırılmış ayrıca aynı bölüme "53) Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu" satırı eklenmiştir.

189. 16/10/2020 tarihli ve 7254 sayılı Kamu Malî Yönetimi Ve Kontrol Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 5. maddesi ile 5018 sayılı Kanun'a ekli (II) Sayılı Cetvelin "B) ÖZEL BÜTÇELİ DİĞER İDARELER" bölümü tümüyle değiştirilmiştir.

190. Açıklanan nedenle konusu kalmayan kurallara ilişkin iptal talebi hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar verilmesi gerekir.

IV. İPTAL KARARININ YÜRÜRLÜĞE GİRECEĞİ GÜN SORUNU

191. Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasında "*Kanun, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü ya da bunların hükümleri, iptal kararlarının Resmî Gazetede yayımlandığı tarihte yürürlükten kalkar. Gereken hallerde Anayasa Mahkemesi iptal hükmünün yürürlüğe gireceği tarihi ayrıca kararlaştırabilir. Bu tarih, kararın Resmî Gazetede yayımlandığı günden başlayarak bir yılı geçemez.*" denilmekte, 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrasında da bu kural tekrarlanmak suretiyle Anayasa Mahkemesinin gerekli gördüğü hâllerde Resmî Gazete'de yayımlandığı günden başlayarak iptal kararının yürürlüğe gireceği tarihi bir yılı geçmemek üzere ayrıca kararlaştırabileceği belirtilmektedir.

192. (57) numaralı CBK'nın;

- 5. maddesiyle (4) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin başlığı ile birlikte değiştirilen 681. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (d) bendinin "*...bu bentte sayılan amaçlarla Kurum tarafından belirlenecek usul ve esaslar doğrultusunda teminatlı veya bir defaya mahsus olmak üzere teminat alınmaksızın geri ödemeli ve/veya Bakan onayı ile hibe niteliğinde destekler vermek ve ön ödemede bulunmak; proje süresi ile sınırlı kalmak kaydı ile proje ikramiyesi vermek.*" bölümünün ve (g) bendinin "*...bu amaçla Kurum tarafından belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde ödül ve burs vermek,...*" bölümünün

- 7. maddesiyle (4) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin başlığı ile birlikte değiştirilen 683. maddesinin (5) numaralı fıkrasının (i) bendinin

- 10. maddesiyle (4) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin başlığı ile birlikte değiştirilen 686. maddesinin

- 15. maddesiyle (4) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin Kırksekizinci Bölümü'ne eklenen geçici 1. maddenin (2) numaralı fıkrasının birinci cümlesinin "...ve görevi sona eren başkan ve başkan yardımcılar hakkında 3 sayılı Üst Kademe Kamu Yöneticileri ile Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Atama Usullerine Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 6 ncı maddesi hükümlerine göre işlem tesis edilir." bölümü ile ikinci cümlesinin

iptal edilmesi nedeniyle doğacak hukuksal boşluk kamu yararını ihlal edecek nitelikte görüldüğünden iptal kararlarının ortaya çıkardığı hukuki boşluğun doldurulabilmesi amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından gerekli düzenlemelerin yapılması için Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasıyla 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince bu kurallara ilişkin iptal hükümlerinin kararın Resmî Gazete'de yayımlanmasından başlayarak dokuz ay sonra yürürlüğe girmesi uygun görülmüştür.

V. YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI TALEBİ

193. Dava dilekçesinde özetle; dava konusu kuralların uygulanması hâlinde telafisi güç veya imkânsız zararların doğabileceği belirtilerek yürürlüğünün durdurulmasına karar verilmesi talep edilmiştir.

27/3/2020 tarihli ve (57) numaralı Bazı Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin;

A. 1. 5. maddesiyle 15/7/2018 tarihli ve 30479 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan (4) numaralı Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin başlığı ile birlikte değiştirilen 681. maddesinin;

a. (1) numaralı fıkrasının;

i. (d) bendinin "...bu bentte sayılan amaçlarla Kurum tarafından belirlenecek usul ve esaslar doğrultusunda teminatlı veya bir defaya mahsus olmak üzere teminat alınmaksızın geri ödemeli ve/veya Bakan onayı ile hibe niteliğinde destekler vermek ve ön ödemede bulunmak; proje süresi ile sınırlı kalmak kaydı ile proje ikramiyesi vermek." bölümüne,

ii. (g) bendinin "...bu amaçla Kurum tarafından belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde ödül ve burs vermek,..." bölümüne,

2. 7. maddesiyle (4) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin başlığı ile birlikte değiştirilen 683. maddesinin (5) numaralı fıkrasının (i) bendine,

3. 10. maddesiyle (4) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin başlığı ile birlikte değiştirilen 686. maddesine,

4. 15. maddesiyle (4) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin Kırksekizinci Bölümüne eklenen geçici 1. maddenin (2) numaralı fıkrasının;

a. Birinci cümlesinin “...ve görevi sona eren başkan ve başkan yardımcılar hakkında 3 sayılı Üst Kademe Kamu Yöneticileri ile Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Atama Usullerine Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 6 ncı maddesi hükümlerine göre işlem tesis edilir.” bölümüne,

b. İkinci cümlesine,

yönelik iptal hükümlerinin yürürlüğe girmelerinin ertelenmeleri nedeniyle bu maddeye, bende, cümleye ve bölümlere ilişkin yürürlüğün durdurulması taleplerinin REDDİNE,

B. 1. 3. maddesiyle (4) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nin değiştirilen 679. maddesinin (2) numaralı fıkrasına,

2. 5. maddesiyle (4) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nin başlığı ile birlikte değiştirilen 681. maddesinin;

a. (1) numaralı fıkrasının (1) bendine,

b. (3) numaralı fıkrasının ikinci cümlesine,

3. 6. maddesiyle (4) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nin başlığı ile birlikte değiştirilen 682. maddesinin (2) numaralı fıkrasında yer alan “Enstitüler ve...” ibaresine,

4. 7. maddesiyle (4) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nin başlığı ile birlikte değiştirilen 683. maddesinin (5) numaralı fıkrasının;

a. (d) bendinde yer alan “...enstitüler,...” ibaresine,

b. (k) bendine,

5. 8. maddesiyle (4) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nin başlığı ile birlikte değiştirilen 684. maddesinin (2) numaralı fıkrasının (i) bendine,

6. 11. maddesiyle (4) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nin 687. maddesine eklenen (6) numaralı fıkraya,

7. 13. maddesiyle (4) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nin başlığı ile birlikte değiştirilen 689. maddesine,

8. 15. maddesiyle (4) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nin Kırksekizinci Bölümüne eklenen geçici 1. maddenin;

a. (1) numaralı fıkrasına,

b. (2) numaralı fıkrasının birinci cümlesinin “Kapatılan Türkiye Atom Enerjisi Kurumunda, Ulusal Bor Araştırma Enstitüsünde ve Nadir Toprak Elementleri Araştırma Enstitüsünde Kurum Başkanının atandığı tarih itibarıyla görev yapan başkan, başkan yardımcısı, grup koordinatörü, koordinatör, yürütme kurulu üyesi kadrolarında, pozisyonlarında veya görevlerinde bulunanların görevleri başkaca bir işleme gerek kalmaksızın sona erer...” bölümüne,

c. (5) numaralı fıkrasına,

yönelik iptal talepleri 13/9/2023 tarihli ve E.2020/46, K.2023/149 sayılı kararla reddedildiğinden bu maddeye, fıkralara, bentlere, cümleye, bölüme ve ibarelere ilişkin yürürlüğün durdurulması taleplerinin REDDİNE,

Esas Sayısı : 2020/46

Karar Sayısı : 2023/149

C. 19. maddesiyle 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu'na ekli (II) Sayılı Cetvel'in;

1. "B) Özel Bütçeli Diğer İdareler" bölümünde yer alan "26) Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü", "27) Türkiye Atom Enerjisi Kurumu" ve "48) Nadir Toprak Elementleri Araştırma Enstitüsü" satırlarının yürürlükten kaldırılmasına,

2. "B) Özel Bütçeli Diğer İdareler" bölümüne eklenen "53) Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu" satırına,

yönelik iptal talepleri hakkında 13/9/2023 tarihli ve E.2020/46, K.2023/149 sayılı kararla karar verilmesine yer olmadığına karar verildiğinden bu satırlara ilişkin yürürlüğün durdurulması talepleri hakkında KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA,

13/9/2023 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

VI. HÜKÜM

27/3/2020 tarihli ve (57) numaralı Bazı Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin;

A. 3. maddesiyle 15/7/2018 tarihli ve 30479 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan (4) numaralı Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin değiştirilen 679. maddesinin (2) numaralı fıkrasının konu bakımından yetki ve içeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

B. 5. maddesiyle (4) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin başlığı ile birlikte değiştirilen 681. maddesinin;

1. (1) numaralı fıkrasının;

a. (d) bendinin "...bu bentte sayılan amaçlarla Kurum tarafından belirlenecek usul ve esaslar doğrultusunda teminatlı veya bir defaya mahsus olmak üzere teminat alınmaksızın geri ödemeli ve/veya Bakan onayı ile hibe niteliğinde destekler vermek ve ön ödemede bulunmak; proje süresi ile sınırlı kalmak kaydı ile proje ikramiyesi vermek." bölümünün konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE Muhterem İNCE'nin karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK DOKUZ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE

b. (g) bendinin "...bu amaçla Kurum tarafından belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde ödül ve burs vermek,..." bölümünün konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE Muhterem İNCE'nin karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK DOKUZ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE

c. (l) bendinin;

Esas Sayısı : 2020/46

Karar Sayısı : 2023/149

i. Konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

ii. İçeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Engin YILDIRIM ile Yusuf Şevki HAKYEMEZ'in karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

2. (3) numaralı fıkrasının ikinci cümlesinin konu bakımından yetki ve içeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

C. 6. maddesiyle (4) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin başlığı ile birlikte değiştirilen 682. maddesinin (2) numaralı fıkrasında yer alan "*Enstitüler ve...*" ibaresinin;

1. Konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

2. İçeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Engin YILDIRIM ile Yusuf Şevki HAKYEMEZ'in karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

Ç. 7. maddesiyle (4) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin başlığı ile birlikte değiştirilen 683. maddesinin (5) numaralı fıkrasının;

1. (d) bendinde yer alan "*...enstitüler,...*" ibaresinin;

a. Konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

b. İçeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Engin YILDIRIM ile Yusuf Şevki HAKYEMEZ'in karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

2. (i) bendinin konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK DOKUZ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

3. (k) bendinin;

a. Konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

b. İçeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Engin YILDIRIM ile Yusuf Şevki HAKYEMEZ'in karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

D. 8. maddesiyle (4) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin başlığı ile birlikte değiştirilen 684. maddesinin (2) numaralı fıkrasının (i) bendinin;

1. Konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

2. İçeriği itibarıyla;

a. “Enstitülerin,...” ve “...şirket kurma veya kurulmuş şirketlere ortak olmaya...” ibarelerinin Anayasa’ya aykırı olmadıklarına ve iptal taleplerinin REDDİNE Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Engin YILDIRIM ile Yusuf Şevki HAKYEMEZ’in karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

b. Kalan kısmının Anayasa’ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

E. 10. maddesiyle (4) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nin başlığı ile birlikte değiştirilen 686. maddesinin konu bakımından yetki yönünden Anayasa’ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa’nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun’un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE’DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK DOKUZ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

F. 11. maddesiyle (4) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nin 687. maddesine eklenen (6) numaralı fıkranın;

1. Konu bakımından yetki yönünden Anayasa’ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Engin YILDIRIM, Yusuf Şevki HAKYEMEZ ile Kenan YAŞAR’ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

2. İçeriği itibarıyla Anayasa’ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

G. 13. maddesiyle (4) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nin başlığı ile birlikte değiştirilen 689. maddesinin konu bakımından yetki ve içeriği itibarıyla Anayasa’ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Engin YILDIRIM ile Yusuf Şevki HAKYEMEZ’in karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

Ğ. 15. maddesiyle (4) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nin Kırksekizinci Bölümüne eklenen geçici 1. maddenin;

1. (1) numaralı fıkrasının;

a. Konu bakımından yetki yönünden Anayasa’ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Engin YILDIRIM, Yusuf Şevki HAKYEMEZ ile Kenan YAŞAR’ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

b. İçeriği itibarıyla Anayasa’ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

2. (2) numaralı fıkrasının;

a. Birinci cümlesinin;

i. “Kapatılan Türkiye Atom Enerjisi Kurumunda, Ulusal Bor Araştırma Enstitüsünde ve Nadir Toprak Elementleri Araştırma Enstitüsünde Kurum Başkanının atandığı tarih itibarıyla görev yapan başkan, başkan yardımcısı, grup koordinatörü, koordinatör, yürütme kurulu üyesi kadrolarında, pozisyonlarında veya görevlerinde bulunanların görevleri başkaca bir işleme gerek kalmaksızın sona erer...” bölümünün;

1. Konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Engin YILDIRIM, Yusuf Şevki HAKYEMEZ ile Kenan YAŞAR'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

2. İçeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

ii. Kalan kısmının konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK DOKUZ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

b. İkinci cümlesinin konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK DOKUZ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

3. (5) numaralı fıkrasının;

a. Konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Engin YILDIRIM, Yusuf Şevki HAKYEMEZ ile Kenan YAŞAR'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

b. İçeriği itibarıyla İçeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

H. 19. maddesiyle 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu'na ekli (II) Sayılı Cetvel'in;

1. "B) Özel Bütçeli Diğer İdareler" bölümünde yer alan "26) Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü", "27) Türkiye Atom Enerjisi Kurumu" ve "48) Nadir Toprak Elementleri Araştırma Enstitüsü" satırlarının yürürlükten kaldırılması talepleri hakkında KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA OYBİRLİĞİYLE,

2. "B) Özel Bütçeli Diğer İdareler" bölümüne eklenen "53) Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu" satırının iptali talebi hakkında KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA OYBİRLİĞİYLE,

13/9/2023 tarihinde karar verildi.

Başkan
Zühtü ARSLAN

Başkanvekili
Hasan Tahsin GÖKCAN

Başkanvekili
Kadir ÖZKAYA

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Muammer TOPAL

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Recai AKYEL

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Üye
Selahaddin MENTEŞ

Üye
Basri BAĞCI

Üye
İrfan FİDAN

Üye
Kenan YAŞAR

Üye
Muhterem İNCE

KARŞIOY GEREKÇESİ

1. (57) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin (CBK) 5. maddesiyle (4) numaralı CBK'nın 681. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (1) bendinin; 6. maddesiyle (4) numaralı CBK'nın 682. maddesinin (2) numaralı fıkrasında yer alan “*Enstitüler ve...*” ibaresinin; 7. maddesiyle (4) numaralı CBK'nın 683. maddesinin (5) numaralı fıkrasının (d) bendinde yer alan “*enstitüler*” ibaresinin ve (k) bendinin; 8. maddesiyle (4) numaralı CBK'nın 684. maddesinin (2) numaralı fıkrasında yer alan “*Enstitülerin,... ile şirket kurma veya kurulmuş şirketlere ortak olmaya...*” ibaresinin; 11. maddesiyle (4) numaralı CBK'nın 687. maddesine eklenen (6) numaralı fıkrasının; 13. maddesiyle (4) numaralı CBK'nın 689. maddesinin; 15. maddesiyle (4) numaralı CBK'nın 48. bölümüne eklenen geçici 1. maddenin (1) numaralı fıkrasının, (2) numaralı fıkrasının iptal edilmeyen kısmının ve (5) numaralı fıkrasının konu bakımından yetki ve/veya içerik yönünden Anayasa'ya aykırı olmadıklarına karar verilmiştir.

A. (4) Numaralı CBK'nın 681. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının (1) Bendi, 683. Maddesinin (5) Numaralı Fıkrasının (k) Bendi ile 684. Maddesinin (2) Numaralı Fıkrasında Yer Alan “...ile şirket kurma veya kurulmuş şirketlere ortak olmaya...” İbaresini

2. Dava konusu kurullarla, Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu'na (TENMAK) görev alanı ile ilgili sermayesi ve kapsamı Bakan tarafından belirlenen özel hukuk hükümlerine tabi şirket kurma veya kurulmuş şirkete ortak olma görev ve yetkisi verilmekte, buna ilişkin olarak TENMAK Yürütme Kurulunun ve Başkanının görevleri belirlenmektedir.

3. Anayasa Mahkemesinin kararlarında sıklıkla vurgulandığı üzere, Anayasa'nın 2. maddesinde güvence altına alınan hukuk devletinin temel unsurlarından olan hukuki *belirlilik* ilkesi uyarınca kanuni düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır, uygulanabilir ve nesnel olması, ayrıca kamu otoritelerinin keyfi uygulamalarına karşı koruyucu önlem içermesi gerekir. Kanunda bulunması gereken bu nitelikler hukuki güvenliğin sağlanması bakımından da zorunludur. Zira bu ilke hukuk normlarının öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerinde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kılar (AYM, E.2015/41, K.2017/98, 4/5/2017, §§ 153, 154; AYM, E. 2020/15, K. 2020/78, 24/12/2020, § 10; İ.K. [GK], B. No: 2019/20904, 15/4/2021, § 47).

4. Hukuki belirlilik ve güvenlik ilkelerinin yürütmenin ilk elden düzenleyici işlemi olan CBK'lar bakımından da geçerli olduğu izahtan varestedir. Bu anlamda CBK ile düzenlenebilecek bir konuda Cumhurbaşkanı tarafından usulüne uygun, şekil şartlarını taşıyan bir Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin çıkarılması yeterli değildir. CBK hükümlerinin keyfi uygulamalara izin vermeyecek şekilde açık, belirli ve herkes için öngörülebilir nitelikte olması zorunludur.

5. Diğer yandan konuya ilişkin her ayrıntının mutlaka CBK'da düzenlenmesi gerekmez. Kanun koyucunun bazı durumlarda yaptığı gibi, CBK koyucu da düzenlediği konuya ilişkin genel çerçeveyi, temel kural, ilke, esas ve şartları belirledikten sonra idare tekniği ve uzmanlığa dair diğer hususların düzenlenmesini alt idari işlemlere bırakabilir. Bu şartları taşımayan bir CBK hükmü konu bakımından Anayasa'ya uygun olsa bile içerik yönünden Anayasa'ya aykırı olacaktır.

6. Dava konusu kurallarla TENMAK'a sermayesi ve kapsamı Bakan tarafından belirlenmek üzere şirket kurma veya kurulmuş şirkete ortak olma görev ve yetkisi verilmekte, buna ilişkin olarak TENMAK Yürütme Kurulu ve Başkanının teklif oluşturma ve bunu Bakanın onayına sunma görevleri düzenlenmektedir. Bununla birlikte, kurulacak veya ortak olunacak şirketlerin yapısına, işleyişine, denetimine, aynı şekilde sermayesinin ve kapsamının Bakan tarafından nasıl belirleneceğine dair ne dava konusu kurallarda ne de CBK'nın diğer hükümlerinde herhangi bir düzenleme bulunmaktadır.

7. Buna ilave olarak, kamu tüzel kişiliği tarafından şirket kurulması, bu şirketlere sermaye tahsisini, başka bir ifadeyle kamu kaynağının bir kısmının aktarılmasını gerektirmektedir. Dava konusu kuralla şirkete tahsis edilecek kamu kaynağına ilişkin olarak herhangi bir üst sınır getirilmemiş, böylece Bakana sınırsız ve çerçevesi belirlenmemiş bir yetki verilmiştir. Tüm bu hususlar kurallarda belirsizliğe yol açmaktadır.

8. Hiçbir çerçeve çizmeden, temel ilke, esas ve şartları belirlemeden TENMAK'a şirket kurma ve kurulmuş şirkete ortak olma görev ve yetkisini, Bakana da bu şirketlerin sermayesi ve kapsamını belirleme görev ve yetkisini veren CBK hükümleri *içerik yönünden* Anayasa'ya aykırılık teşkil etmektedir (benzer yönde bkz. AYM, E.2019/96, K.2022/17, 24/02/2022, Karşioy Gerekçesi, §§ 9-24).

B. (4) Numaralı CBK'nın 682. Maddesinin (2) Numaralı Fıkrasında Yer Alan "Enstitüler ve...", 683. Maddesinin (5) Numaralı Fıkrasının (d) Bendinde Yer Alan "enstitüler", 684. Maddesinin (2) Numaralı Fıkrasında Yer Alan "Enstitülerin,..." İbareleri

9. Dava konusu kurallar, TENMAK'a görev alanı ile ilgili konularda enstitüler kurma ve var olanları kapatma görev ve yetkisi vermekte, buna ilişkin düzenlemeler yapmaktadır.

10. Anayasa'nın 123. maddesi uyarınca bir kamu tüzel kişisi olan TENMAK'ın CBK ile kurulması ve teşkilatını oluşturan birimlerin yapısının, görev ve yetkilerinin belirlenmesi

mümkündür. Ancak gerek Anayasa'nın 2. maddesinde güvenceye alınan hukuki belirlilik ilkesi gerekse 123. maddede öngörülen “*idarenin kanuniliği*” ilkesi kurulan idari birimlere ilişkin temel çerçevenin, kuruluşu, denetime, görev ve yetkilere dair esasların kanunda/CBK'da düzenlenmesini gerektirmektedir. Bu itibarla CBK hükümlerinin keyfi uygulamalara izin vermeyecek şekilde açık, belirli ve herkes için öngörülebilir nitelikte olması zorunludur.

11. Dava konusu CBK hükümleri ise hiçbir çerçeve belirlemeden, enstitülerin yapısına, işleyişine, denetimine görev ve yetkilerine dair düzenleme içermeden bu birimleri kurma ve kaldırma görev ve yetkisini TENMAK'a bırakmaktadır. Bunu Anayasa'nın 2. ve 123. maddeleriyle bağdaştırmak mümkün değildir (aynı yönde bkz. AYM, E.2023/7, K.2023/150, 13/09/2023, Karşıoy Gerekeşi, §§ 4-9).

C. (4) Numaralı CBK'nın 687. Maddesine Eklenen (6) Numaralı Fıkra

12. Dava konusu kuralla Kurumda, 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin (KHK) ek 24. maddesine göre TENMAK Denetçisi ve TENMAK Denetçi Yardımcısı istihdam edilebilmesi öngörülmektedir.

13. 375 sayılı KHK'nın ek 24. maddesinde ve onun atıf yaptığı 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun ek 41. maddesinin ilgili hükümlerinde, diğer memur ve kamu görevlileri yanında, denetçi ve denetçi yardımcılarının kamu hizmetine girişine ve bu hizmete girdikten sonra denetçi olarak atanmak için sahip olmaları gereken niteliklere ilişkin hususlar düzenlenmektedir. Yaptığı atıf nedeniyle dava konusu kural, TENMAK'ta istihdam edilebilecek olan denetçi ve denetçi yardımcılarının giriş şartları ve niteliklerini de düzenlemiş olmaktadır.

14. Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesinde *Anayasa'nın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleriyle dördüncü bölümde yer alan siyasi haklar ve ödevlerin* CBK ile düzenlenemeyeceği belirtilmiştir. Başka bir ifadeyle temel hak ve özgürlüklere ilişkin yasak alanda CBK çıkarılmaz.

15. Kamu hizmetine girme hakkını güvence altına alan Anayasa'nın 70. maddesi, Anayasa'nın ikinci kısmının siyasi haklar ve ödevler başlıklı dördüncü bölümünde yer almaktadır. Bu maddenin “*Hizmete alınmada, görevin gerektirdiği niteliklerden başka hiçbir ayırım gözetilemez*” şeklindeki ikinci fıkrası, kamu hizmetine girmek için öngörülen şartlar ve aranan niteliklerin söz konusu hak kapsamında olduğunu göstermektedir. Bu bağlamda TENMAK Denetçi Yardımcılarının kamu hizmetine girmek için gerekli olan şartları ve nitelikleri atıf yoluyla belirleyen dava konusu kuralın yasak alanda düzenleme yaptığı anlaşılmaktadır. Dolayısıyla kuralın bu kısmı Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesine aykırıdır.

16. Diğer yandan dava konusu kural, atıf yoluyla, aynı zamanda TENMAK denetçiliğine atanmak için gerekli şartları ve nitelikleri de düzenlemektedir. Hâlbuki, Anayasa'nın 128. maddesi uyarınca kamu görevlilerinin *nitelikleri* ve *atanmaları* kanunla düzenlenmelidir. Anayasa Mahkemesi, atamaya yetkili merciin belirlenmesi gibi *atama usulüne* ilişkin hususların kamu tüzel kişiliğinin kurulmasının “*zorunlu sonucu*” olarak görülebileceğini, dolayısıyla bu konunun CBK ile düzenlenebileceğini kabul etmektedir (AYM, E.2018/124, K.2020/56, 15/10/2020, § 44). Bununla birlikte, kamu görevlilerinin “*görev ve yetkileri*” gibi “*nitelikleri ve atanma esasları*” da teşkilatın kurulmasının zorunlu sonuçları değildir. Bu nedenle denetçilerin atanmaları için öngörülen şartlar ve aranan niteliklerin *münhasıran kanunla düzenlenmesi* gerektiğinden, dava konusu CBK kuralı Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırıdır (bkz. AYM, E.2018/123, K.2022/138, 09/11/2022, §§ 13-19).

D. (4) numaralı CBK'nın 689. Maddesi

17. Dava konusu kural TENMAK'a araştırma ve inceleme konuları için kamu kurum ve kuruluşlarından gerekli bilgi, belge ve numuneleri isteme yetkisi vermekte, kendilerinden bilgi istenen kurum ve kuruluşlara da bu talebe cevap verme ve gereken kolaylığı gösterme yükümlülüğü getirmektedir. Ayrıca kural Kurum personelinin gizlilik taşıyan bilgileri açıklayamayacağını, kendilerinin veya başkalarının menfaatine kullanamayacağını belirtmektedir. Kuralın konu bakımından yetki ve içerik yönlerinden Anayasa'ya aykırı olduğu kanaatindeyim.

a. Konu bakımından Yetki Yönünden

18. Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesinde Anayasa'nın belirtilen bölümlerinde yer alan temel hak ve özgürlüklerin CBK ile düzenlenemeyeceği belirtilmektedir. Anayasa'nın 20. maddesinde güvenceye alınan kişisel verilerin korunmasını isteme hakkı CBK ile düzenlenemeyecek haklardan biridir.

19. Çoğunluğa göre "kural, TENMAK'ın belirlenen görevlerinin yerine getirilebilmesinin doğal ve zorunlu bir sonucu olarak bilgi isteme yetkisini düzenlemekte olup, kişisel verilere ilişkin bir düzenleme niteliğinde değildir." (§ 141). Bu görüşe katılmak mümkün değildir. Zira kuralla istenecek bilgilerin kurumun görevlerinin zorunlu sonucu olması farklı, kuralın kişisel verilere ilişkin olması farklıdır. İstenen bilgilerin veya bilgi isteme yetkisinin Kurumun CBK ile belirlenen görevlerinin yerine getirilmesi için gerekli veya zorunlu olup olmaması, CBK'nın konu bakımından yetki yönünden denetiminde belirleyici değildir. Kuşkusuz Kurumun görevini yerine getirmesi için istediği bilgi, belge ve numuneler gerekli olabilir. Ancak, bilgi isteme yetkisinin kullanılması yasak alan kapsamında kalan bir temel hak veya özgürlüğün düzenlenmesi mahiyetindeyse bu yetkinin CBK ile değil kanunla verilmesi gerekmektedir.

20. Diğer yandan, istenen bilgilerin görevle ilgili olması bunlar arasında kişisel verilerin olmadığı anlamına gelmemektedir. Görevle ilgili bilgiler arasında da kişisel verilerin bulunmasının kaçınılmaz olduğu, dolayısıyla kuralın kişisel verilerin korunması hakkını sınırlandırıcı bir mahiyette olduğu açıktır. Nitekim fıkranın üçüncü cümlesinde "gizlilik taşıyan bilgiler" in açıklanması yasaklanmaktadır. Bu bağlamda kuralın ilgili kurum ve kuruluşlardan "gizli" bilgiler dahil her türlü bilginin istenmesine imkân tanıdığı anlaşılmaktadır. Tek başına bu husus bile kuralın kişisel verilerin korunmasına ilişkin olduğunu, dolayısıyla CBK hükmünün yasak alanda düzenleme yaptığını göstermektedir.

b. İçerik Yönünden

21. Anayasa Mahkemesinin 2018/134 esas sayılı kararlarına yazdığım muhalefet şerhinde belirtilen gerekçeler dava konusu kuralın içerik denetimi bakımından da geçerlidir (bkz. AYM, E.2018/134, K.2021/13, 3/3/2021, Karşıoy Gerekçesi, §§ 18-31).

22. Aynı gerekçelerle, TENMAK'ın araştırma ve inceleme konuları için gerekli bilgileri kamu kurum ve kuruluşlarından istemeye yetkili olduğunu belirten kural, içerik yönünden Anayasa'nın 2., 13. ve 20. maddelerine aykırıdır.

E. (4) Numaralı CBK'nın 48. Bölümüne Eklenen Geçici 1. Maddenin (1) Numaralı Fıkrasının, (2) Numaralı Fıkrasının İptal Edilmeyen Kısmı ve (5) Numaralı Fıkrası

23. Dava konusu kurallar, bazı kadroların ihdas edilerek (2) numaralı CBK'nın eki cetvellerin ilgili bölümüne eklenmesini, bazı kadroların iptal edilerek aynı cetvelin ilgili bölümünden çıkarılmasını ve kapatılan kurumlarda görev yapan başkan, başkan yardımcısı, grup koordinatörü, koordinatör, yürütme kurulu üyesi kadrolarında bulunanların görevlerinin başkaca bir işleme gerek kalmaksızın sona ermesini öngörmektedir.

24. Anayasa Mahkemesinin 2018/119 esas sayılı kararına ilişkin muhalefet şerhinde açıkladığımız üzere, kamu kurum ve kuruluşlarında kadro ihdasına ve iptaline yönelik hususlar bütçe hakkıyla ilgisi, başta mülkiyet hakkı olmak üzere temel hak ve hürriyetlere ilişkin olması ve münhasıran kanunla öngörülen bir konu olması nedeniyle CBK ile düzenlenemez. Dolayısıyla bu yönde düzenleme yapan CBK hükümleri Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının birinci, ikinci ve üçüncü cümlelerine aykırılık teşkil eder (bkz. AYM, E.2018/119, K.2020/25, 11/06/2020, *Karşioy Gerekeçesi*, §§ 14-36; E. 2020/8, K. 2021/25, 31/3/2021, *Karşioy Gerekeçesi*). Bu gerekçelerle kadro ihdası içeren dava konusu kural Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının birinci, ikinci ve üçüncü cümlelerine aykırıdır.

25. Öte yandan, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine göre "*Anayasada münhasıran kanunla düzenlenmesi öngörülen konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılamaz*". Anayasa'nın 128. maddesi gereğince kamu görevlilerinin "*atanmaları*"na ilişkin hususlar münhasıran kanunla düzenlenmesi gereken konulardandır. Bu sebeple bazı kadrolarda bulunanların görevlerinin başkaca bir işleme gerek kalmaksızın sona ermesini öngören CBK kuralı da Anayasa'ya aykırıdır (aynı yönde muhalefet gerekçemiz için bkz. AYM, E.2020/8, K.2021/25, 31/03/2021, *Karşioy Gerekeçesi*, § 18; E. 2022/138, K. 2023/134, 26/7/2023, *Karşioy Gerekeçesi*, § 4).

26. Yukarıda (A), (B), (C), (D) ve (E) başlıkları altında açıklanan gerekçelerle dava konusu kuralların Anayasa'ya aykırı olduğunu düşündüğümden, aksi yöndeki çoğunluk kararına katılmıyorum.

Başkan

Zühtü ARSLAN

KARŞIOY GEREKÇESİ

1. 4 numaralı CBK'nın değiştirilen **681. Maddesinin 1 numaralı fıkrasının I bendi** ile Kurum'a; "görev alanı ile ilgili sermayesi ve kapsamı Bakan tarafından belirlenen özel hukuk hükümlerine tabi şirket kurmak veya kurulmuş şirkete ortak olmak" yetkisi verilmektedir. Yine **683. maddesinin 5. fıkrasının k bendi ile 684. maddenin 2 numaralı fıkrasının (i) bendinde** ise Bakan onayıyla şirket kurma veya kurulmuş şirkete ortak olmaya karar verme yetkisi yer almaktadır. Konu bakımından yapılan incelemede Anayasa'ya aykırı bir husus görülmemiştir. Bununla birlikte iptal isteminin içerik yönünden reddine ilişkin çoğunluk gerekçesine katılmamaktayız.

2. Anayasa'nın 2. maddesinde güvence altına alınan hukuk devleti ilkesi ile ihdas edilen kanunların hukuk güvenliği içerisinde belirli ve öngörülebilir düzenlemeler içermesi amaçlanmıştır. Başka deyişle belirli bir konuda kamu yararı amacıyla düzenlenen kanunların keyfiliğe geçit vermemesi, buna karşı güvenceler içermesi, bu doğrultuda ilgili konunun anahatlarıyla kanunda öngörülebilir bir biçimde düzenlenmesi gerekmektedir. İncelenen kuralda TENMAK'ın görev alanıyla ilgili olmak üzere özel hukuk hükümlerine tabi şirket kurma yetkisine ilişkin bir belirleme yer almakla birlikte, sermayeyi belirleme yetkisine ve şirkete ortak olmaya ilişkin çerçeveyi ortaya

koyan herhangi bir unsura yer verilmeden yetki verilmesinin Anayasa'nın 2. maddesiyle bağdaşmadığı düşüncesindeyim.

3. Kararnamenin **682. maddesinin ikinci fıkrasında** yer alan "...enstitüler ve..." ibaresinin; **683. maddesinin 5 numaralı fıkrasının d bendinde** ve **684. maddenin 2 numaralı fıkrasının (i) bendinde** yer alan "...enstitüler..." ibaresinin içerik bakımından yapılan incelenmesinde Mahkeme çoğunluğu tarafından enstitü kurmanın Anayasa'nın 123. maddesi kapsamında olduğu ve Anayasa'ya aykırı bir yön bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte Anayasa'nın anılan 123. maddesinde Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile kamu tüzel kişiliği kurulması öngörülmüş ise de söz konusu yetki Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile sınırlıdır. Başka deyişle anılan yetkinin CBK ile kurulan Kurum içerisinde başka bir idari mercie, incelenen kuralda olduğu gibi Yürütme Kurulu'na verilmesi CBK'ya verilen yetkinin asliliği ile bağdaşmamaktadır. CBK kuralları içerisinde kurulacak enstitülerin teşkilat yapısı, görev ve yetkileri ile çalışma usul ve esaslarına ilişkin bir belirleme de yapılmamış, bütün bu konular hakkında ilgili Kurul'a kapsamı ve sınırları belirsiz bir yetki verilmiştir. Bu nedenle kuralın içerik yönünden Anayasa'nın 123. maddesine aykırı olması nedeniyle iptal edilmesi gerektiği görüşümdedir.

4. Kararnamenin **687. maddesine eklenen 6 numaralı fıkranın** konu bakımından yapılan incelenmesinde iptal isteminin reddine ilişkin olarak çoğunluk tarafından ulaşılan sonuca katılmamaktayım. Kural ile TENMAK denetçisi ve denetçi yardımcısı istihdamı öngörülmektedir. Düşüncemize göre CBK ile kadro istihdamına ilişkin düzenleme yetkisi bulunmamaktadır. Benzer düzenlemelere ilişkin olarak daha önce Mahkememizce incelenen E. 2021/91 - K. 2021/106 sayılı, yine 2020/29 E. – 2022/155 K. sayılı ve 2018/149 E. – 2022/163 sayılı kararlarda yazdığım karşıoy gerekçelerim burada da geçerlidir. Sonuç olarak münhasıran kanunla düzenlenmesi gereken hususların CBK ile düzenlenmesi konu bakımından Anayasanın 104/17. maddesinin üçüncü cümlesine aykırıdır, iptali gerekmektedir.

5. Kararnamenin **689. maddesi uyarınca** Kurum'un araştırma ve inceleme konuları için gerekli bilgi, belge ve numuneleri kurum ve kuruluşlardan isteme yetkisi olduğu ve ilgili kurum ve kuruluşların istenenleri vermekle yükümlü oldukları düzenlenmektedir. Mahkememiz çoğunluğunca konu ve içerik yönünden iptal isteminin reddine ilişkin karara katılmamaktayım. Kurum ve kuruluşlardan istenen bilgi ve belgelerden bir kısmının kişisel verilerle ilgili olması muhtemeldir. Kuralın çerçevesi geniş olarak belirlenen kapsamına kişisel verilerin girmediğinin söylenmesi yeterli güvence vermemektedir. Kişisel verilerle ilgili hususlar temel haklara ilişkin olup Anayasa'nın 104/17. maddesi uyarınca temel haklar CBK ile düzenlenemez. Esasen benzer bir konu daha önce Mükellef Hakları Kurulu'na verilen yetki kapsamında incelenmiş ve kural hakkında iptal kararı verilmiştir. 17/4/2020 tarihli ve (60) numaralı Bazı Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin; 8. maddesi ile (1) numaralı CBK'ya eklenen 238/A maddesinin 3. fıkrası şöyledir: "(3) Kurul, görevleri ile ilgili olarak gerekli olan bilgileri bütün kamu kurum ve kuruluşlarından istemeye yetkilidir. Kendilerinden bilgi istenen bütün kamu kurum ve kuruluşları bu bilgileri vermekle yükümlüdürler." Anılan kural oybirliğiyle iptal edilmiştir. Yine AYM'nin diğer bir kararında (E.2018/123, K.2022/138, 9/11/2022, §§ 119-124) benzer bir kural iptal edilmiştir. Öte yandan kurum ve kuruluşlardan istenen kişisel verilerin muhafazasına, korunmasına ve anayasal güvenceler çerçevesinde kullanılmasına ilişkin güvencelere kuralda yer verilmemesi dolayısıyla içerik yönünden de anayasaya aykırı olduğu değerlendirilmelidir.

6. Kararnamenin 48. Bölümüne eklenen **geçici 1. maddenin 1. fıkrası ile ikinci fıkranın iptal isteminin konu bakımından reddine karar verilen kısmının ve 5. fıkranın** incelenmesinde de bir önceki paragrafta belirtildiği biçimde kadro ve göreve ilişkin düzenlemeler yapılmıştır.

Yukarıda belirtilen gerekçeler doğrultusunda kuralların konu bakımından Anayasanın 104/17. maddesinin üçüncü cümlesine aykırı olması nedeniyle iptali gerektiği görüşündeyim.

Başkanvekili

Hasan Tahsin
GÖKCAN

KARŞIOY GEREKÇESİ

A) CBK'nın 5. Maddesiyle (4) Numaralı CBK'nın Değiştirilen 681. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının (I) Bendinin İçeriği Yönünden

1. Anayasa'nın 2. maddesinde yer alan hukuk devletinin temel ilkelerinden biri belirliliktir. Mahkememizin yerleşik içtihadına göre belirlilik ilkesinin kapsamında yasal düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir tereddüde ve şüpheye yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır, nesnel ve uygulanabilir olması ayrıca kamu otoritelerinin keyfi uygulamalarına karşı koruyucu tedbirler içermesi de gereklidir. Bu ilke yürütmenin asli düzenleyici işlemi özelliğine sahip bulunan CBK'lar için de geçerlidir.

2. Dava konusu kural TENMAK'a görev alanı özel hukuk hükümlerine tabi şirket kurma veya kurulmuş şirkete ortak olma yetkisi tanımakta ve TENMAK tarafından kurulacak şirketin sermayesini belirleme yetkisini Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı'na vermektedir.

3. (4) numaralı CBK'da TENMAK'ın kuruluşu, teşkilatı, görev ve yetkilerine ilişkin hususları düzenleyen kurallara bakıldığında, doğrudan CBK ile TENMAK'a kurulması hususunda yetki tanınan özel hukuk hükümlerine tabi şirketlerin sermayelerine ilişkin temel ilkeleri ortaya koyan ve çerçeveyi çizen herhangi bir düzenleme bulunmadığı görülmektedir. Dolayısıyla kurulacak şirket veya şirketlerin sermayesinin belirlenmesi hususunda genel çerçeve ve temel ilkelerin ortaya konulmasıyla ilgili düzenleme yetkisi Bakan'a bırakılmış olmaktadır.

4. İfade edilen gerekçeyle kural, Anayasa'nın 2. maddesine aykırı düştüğünden çoğunluk kararına katılmıyorum.

B) CBK'nın 6. Maddesiyle (4) Numaralı CBK'nın Değiştirilen 682. Maddesinin (2) Numaralı Fıkrasında Yer Alan "Enstitüler ve..." İbaresini ile 7. Maddesiyle (4) Numaralı CBK'nın Değiştirilen 683. Maddesinin (5) Numaralı Fıkrasının (d) Bendinde Yer Alan "...Enstitüler..." İbaresinin İçerikleri Yönünden

5. Anayasa'nın 123. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca kamu tüzel kişiliğinin teşkilat yapısının CBK ile düzenlenmesi mümkün olup CBK'ya bırakılan bu asli yetkinin başka bir idari organ tarafından kullanılması ise mümkün değildir (bu yönde bkz. AYM, E.2018/123, K.2022/138, 09/11/2022, § 41).

6. Dava konusu kurallar, doğrudan CBK ile kurulmuş TENMAK'ın organı olarak düzenlenmiş Yürütme Kurulu'na enstitü kurma ve kaldırma yetkisi tanımaktadır. Başka bir deyişle

kural, doğrudan CBK ile ihdas edilmiş idari bir organa yapısında bulunduğu teşkilat içinde yeni bir idari organ ya da birim kurma ve kaldırma yetkisi tanımaktadır. Nitekim kurallar, bir yönü ile Yürütme Kurulu'na doğrudan CBK ile kurulmuş, Bor Araştırma Enstitüsünü, Nadir Toprak Elementleri Araştırma Enstitüsünü, Enerji Araştırma Enstitüsünü, Nükleer Enerji Araştırma Enstitüsünü, Temiz Enerji Araştırma Enstitüsünü kaldırma yetkisini vermektedir.

7. Kurallar, genel çerçeve ve temel kurallar CBK ile belirlenmeksizin enstitülerin yapısı, görev ve yetkileri ile çalışma usul ve esaslarına ilişkin diğer hususlar konusunda düzenleme getirmeyerek Yürütme Kuruluna enstitü kurma veya kaldırma yetkisi tanımaktadır.

8. Belirtilen gerekçeyle kuralların, Anayasa'nın 123. maddesine aykırı olduğu kanaatiyle çoğunluk kararına katılmıyorum.

C) 7. Maddesiyle (4) Numaralı CBK'nın Başlığı ile Birlikte Değiştirilen 683. Maddesinin (5) Numaralı Fıkrasının (i) ve (k) Bentlerinin Konu Yönünden İncelenmesi

9. Dava konusu kurallar ile TENMAK'ın görevlerini yerine getirmesi için yürüteceği faaliyetler sırasında yapacağı ücret, telif, işlenme ücreti, ödül, burs, proje teşvik ikramiyesi ve benzeri ödemelerin tutar veya üst limitlerini belirleme yetkisi TENMAK Yürütme Kuruluna verilmiştir.

10. TENMAK'a yürüteceği faaliyetler sırasında yapacağı ücret, telif, işlenme ücreti, ödül, burs, proje teşvik ikramiyesi ve benzeri ödemelerin tutar veya üst limitlerini belirleme yetkisi veren kural, Anayasa'nın İkinci Kısmı'nın İkinci Bölümü'nde yer alan mülkiyet hakkına ilişkin düzenleme içerdiğinden Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesi uyarınca CBK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kalmaktadır.

11. Açıklanan nedenle kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesine aykırılık oluşturduğundan çoğunluk kararına katılmıyorum.

D) CBK'nın 11. Maddesiyle (4) Numaralı CBK'nın 687. Maddesine Eklenen (6) Numaralı Fıkranın Konu Yönünden İncelenmesi

12. Dava konusu kural, TENMAK'ta denetçi ve denetçi yardımcılarının istihdamını öngörmektedir. TENMAK'ta istihdam edilecek denetçi ve denetçi yardımcılarının niteliklerinin, görev ve yetkilerinin, aylık ve ödenekleri ile diğer özlük işlerinin Anayasa'nın 128. maddesi uyarınca münhasıran kanunla düzenlenmesi gerekmektedir. Kural, denetçiler yönünden Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine, denetçi yardımcılarını yönünden de Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesiyle uyumlu değildir.

E) CBK'nın 13. Maddesiyle (4) Numaralı CBK'nın Değiştirilen 689. Maddesinin:

a) Konu Yönünden İncelenmesi

13. Dava konusu üç cümleden oluşan kuralın ilk cümlesinde TENMAK'ın araştırma ve inceleme konuları için gerekli bilgi, belge ve numuneleri kamu kurum ve kuruluşlarından istemeye yetkili olduğu hüküm altına alınmıştır.

14. Kural kişisel verileri içeren bilgileri de kapsadığından Anayasa'nın 20. maddesini ilgilendiren bir düzenleme getirmektedir. İstenen bilgilerin kurumun göreviyle ilgili olması onun kişisel veri niteliğinde olduğu gerçeğini değiştirmemektedir. Dolayısıyla Anayasa'nın 104. maddesinin onyedinci fıkrasının ikinci cümlesinde yer verilen hükme aykırılık taşımaktadır. Başka

bir ifadeyle, kural, Anayasa'nın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişinin hakları ve ödevleriyle ilgili bir düzenleme içerdiğinden yasak alan kapsamındadır.

b) İçerik Yönünden İncelenmesi

15. Anayasa'nın 20. maddesinde, kişisel verilerin ancak kanunda öngörülen hâllerde veya kişinin açık rızasıyla işlenebileceği belirtilmiştir. Dava konusu kuralla tanınan yetkinin son derece geniş olması kişisel verileri koruma hakkına yönelik herhangi bir sınırı olmayan müdahalelere neden olma potansiyelini bünyesinde taşımaktadır. Bu nedenle, kişisel verilerin korunması hakkıyla ilgili yasal düzenlemelerin açık, net ve anlaşılabilir olması ve keyfi ve amaca uygun olmayan kullanımlara karşı güvenceler sağlaması gerekmektedir.

16. Yukarıda açıklanan nedenle dava konusu kuralın içerik yönünden Anayasa'nın 13. ve 20. maddelerine aykırı olduğu gerekçesiyle karara katılmıyorum.

F) CBK'nın 15. maddesiyle (4) Numaralı CBK'nın Kırksekizinci Bölümü'ne Eklenen Geçici 1. Maddenin (1), (2) ve (5) Numaralı Fıkralarının Konu Yönünden İncelenmesi

17. Dava konusu kurallar kadro ve pozisyon iptal ve ihdasına ilişkin düzenlemeler içermektedir. Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesine aykırıdır.

Üye

Engin
YILDIRIM

KARŞIOY GEREKÇESİ

1. 27/3/2020 tarihli ve (57) numaralı Bazı Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin aşağıda sıralanan maddelerinin bir kısmında konu bakımından yetki yönü ile bir kısmında ise içerik yönü ile Anayasa'ya aykırılıklar bulunduğundan bu kuralların iptali gerektiği gerekçesiyle Mahkememiz çoğunluğunun aksi yöndeki görüşüne katılmamaktayım.

2. Anayasa'ya aykırı olduğu kanaatiyle iptali gerektiği kanaatinde olduğum (57) numaralı Bazı Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'ndeki kurallar ve Anayasa'ya aykırılık gerekçelerim şu şekildedir:

A. 5. maddesiyle (4) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin başlığı ile birlikte değiştirilen 681. maddesinin (1) bendinin, 683. maddesinin (5) numaralı fıkrasının (k) bendinin ve 684. maddesinin (2) numaralı fıkrasının (i) bendindeki “şirket kurma veya kurulmuş şirketlere ortak olmaya” ibaresinin içeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırılığı

3. Dava konusu (1) bendi Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu (TENMAK)'a görev alanı ile ilgili olarak sermayesi ve kapsamı Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı tarafından belirlenen özel hukuk hükümlerine tabi şirket kurmak veya kurulmuş şirkete ortak olmak

yetkisi tanımaktadır. 683. maddesinin (5) numaralı fıkrasının (k) bendinde TENMAK Yürütme Kurulu'nun görev ve yetkilerinden biri olarak Bakan onayına sunulmak üzere şirket kurmaya ve kurulmuş bir şirkette pay sahibi olmaya karar verilmesini düzenlemektedir. 684. maddesinin (2) numaralı fıkrasının (i) bendinde ise TENMAK Başkanının görev ve yetkileri içerisinde şirket kurma veya kurulmuş şirketlere ortak olmaya ilişkin Yürütme Kurulunun tekliflerini Bakan onayına sunma hususuna yer verilmektedir.

4. Bununla birlikte TENMAK'ın kuracağı özel hukuk hükümlerine tabi bu şirketlerin sermayelerine ilişkin temel ilkeleri belirleyen ve çerçevesini ortaya koyan bir kurala bu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde yer verilmediği görülmektedir. Aksine bu şirketin sermayesi ve kapsamının Bakan tarafından belirleneceği dava konusu (l) bendinde ifade edilmektedir.

5. Dolayısıyla kurallarda belirlilik yönünden Anayasa'nın 2. maddesine aykırılık kendisini göstermektedir. Zira Anayasa Mahkemesi belirlilik ilkesi bağlamında şu standardı kararlarında özellikle vurgulamaktadır:

“Anayasa'nın 2. maddesinde, Türkiye Cumhuriyeti, bir hukuk devleti olarak nitelendirilmiştir. Hukuk devletinin temel unsurlarından biri de 'belirlilik' ilkesidir. Bu ilkeye göre, yasal düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır, uygulanabilir ve nesnel olması, ayrıca kamu otoritelerinin keyfî uygulamalarına karşı koruyucu önlem içermesi gerekir” (E.2015/41, K.2017/98, 04/05/2017, § 153).

6. Dolayısıyla TENMAK'ın kuracağı özel hukuk hükümlerine tabi bu şirketlerin sermayelerine ilişkin gerek dava konusu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde ve gerekse diğer Cumhurbaşkanlığı kararnameleri ve kanunlarda bir düzenleme bulunmamaktadır. Bu konularla ilgili kuralların bulunmaması belirsizliği ortaya çıkarmaktadır. Bu durumun Anayasa'nın 2. maddesine aykırı olduğu açıktır.

7. Bu nedenle TENMAK'a görev alanı ile ilgili olarak sermayesi ve kapsamı Bakan tarafından belirlenen özel hukuk hükümlerine tabi şirket kurmak veya kurulmuş şirkete ortak olmak yetkisi tanıyan 681. maddenin dava konusu (l) bendinin, 683. maddenin (5) numaralı fıkrasının dava konusu (k) bendinin ve 684. maddenin (2) numaralı fıkrasının (i) bendindeki *“şirket kurma veya kurulmuş şirketlere ortak olmaya”* ibaresinin belirlilik koşulunu sağlamadığından içerik yönüyle Anayasa'nın 2. maddesine aykırı olup iptali gerektiği kanaatinde olduğumdan çoğunluğun aksi yöndeki kararına katılmamaktayım.

B. 6. maddesiyle (4) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin başlığı ile birlikte değiştirilen ve iptali istenen ibarenin de yer aldığı 682. maddesinin (2) numaralı fıkrasında yer alan “Enstitüler ve” ibaresi ile 683. maddesinin (5) numaralı fıkrasının (d) bendinde yer alan “enstitüler” ibaresinin ve 684. maddesinin (2) numaralı fıkrasının (i) bendindeki “Enstitülerin” ibaresinin içeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırılığı

8. Dava konusu ibarelerin de içinde yer aldığı kurallarla TENMAK'ın TENMAK Yürütme Kurulu'nun Bilim, Teknoloji ve Yenilik Politikaları Kurulu'nun görüşünü alarak enstitü kurabileceği ya da kaldırabileceği hüküm altına alınmaktadır.

9. Esasında ülkenin enerji politikası yönüyle bu biçimdeki enstitülerin kurulması çok önemli girişimler olarak görülmelidir. Bununla birlikte kuralların Anayasa'ya uygunluk denetiminde burada kurulacak Enstitülerin yapısı, görev alanı, oluşumu ve benzeri konularda belirliliği sağlayacak bir çerçevenin çizilmesi önem arz etmektedir. Ancak ne kurallarda ne de başka Cumhurbaşkanlığı kararnameleri ve kanunlarda bunu karşılayabilen düzenlemeler yer almaktadır.

10. Bu durum yukarıdaki ilk başlık altında yazılan gerekçelerle Anayasa'nın 2. maddesi bağlamında bir belirsizlik doğurmaktadır. Bu nedenle 682. maddenin (2) numaralı fıkrasında yer alan dava konusu "Enstitüler ve" ibaresi ile 683. maddenin (5) numaralı fıkrasının (d) bendinde yer alan "enstitüler" ibaresinin ve 684. maddenin (2) numaralı fıkrasının (i) bendindeki "Enstitülerin" ibaresinin belirlilik koşulunu sağlamadığından içerik yönüyle Anayasa'nın 2. maddesine aykırı olup iptali gerektiği kanaatinde olduğumdan çoğunluğun aksi yöndeki kararına katılmamaktayım.

C. 11. maddesiyle (4) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 687. maddesine eklenen (6) numaralı fıkranın konu bakımından yetki yönü ile Anayasa'ya aykırılığı

11. Dava konusu (6) numaralı fıkra Kurumda, 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 24. maddesine göre TENMAK Denetçisi ve TENMAK Denetçi Yardımcısı istihdam edilebileceği hüküm altına alınmaktadır.

12. Görüldüğü üzere dava konusu kural istihdamla ilgili bir düzenleme içermektedir. Kuralın zikrettiği 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin ek 24. maddesi merkez teşkilatına ait kadro ve pozisyonlarda istihdam edilecekleri düzenlerken ikinci fıkrasında 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun ek 41. maddesindeki bazı hükümlerin kıyasen uygulanması gerektiğine yer verilmektedir.

13. Referansta bulunduğu kuralların içeriğine bakıldığında dava konusu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi hükmü kamu hizmetine girme hakkı yanında istihdam edilecek personelle ilgili nitelikleri düzenleyen bir özelliği de bünyesinde barındırmaktadır. Bu nedenle de kural hem Anayasa'nın 70. maddesindeki kamu hizmetine girme hakkı ile ilgili bir konuyu hem de açıkça Anayasa'nın 128. maddesinin ikinci fıkrasında belirtildiği şekilde münhasıran kanunla düzenlenmesi gereken bir konuyu düzenlemektedir.

14. Bu nedenle de 687. maddeye eklenen (6) numaralı fıkranın konu bakımından yetki yönüyle Anayasa'nın 104. maddesinin onyedinci fıkrasının ikinci ve üçüncü cümlelerine aykırılık taşıdığından iptali gerekmektedir.

D. 13. maddesiyle (4) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin başlığı ile birlikte değiştirilen ve iptali istenen 689. maddesinin konu bakımından yetki ve içerik yönleri ile Anayasa'ya aykırılığı

15. Kural TENMAK'ın Kurum, araştırma ve inceleme konuları için gerekli bilgi, belge ve numuneleri kamu kurum ve kuruluşlarından isteme yetkisi ile kendilerinden bilgi istenen kamu kurum ve kuruluşlarının söz konusu isteğe cevap vermek ve gereken kolaylığı göstermekle yükümlü olduklarını ve bu süreçte Kurumun dikkat edeceği bazı hususları düzenlemektedir.

16. TENMAK'ın, araştırma ve inceleme konuları için gerekli gördüğü bilgi, belge ve numuneleri kamu kurum ve kuruluşlarından isteme yetkisini düzenleyen kural Anayasa'nın 20. maddesindeki kişisel verilerle ilgili bir düzenleme niteliğinde görülmelidir. Bu yönü ile bahse konu kural aynı zamanda Anayasa'nın 104. maddesinin onyedinci fıkrasının ikinci cümlesindeki yasak alana ilişkin bir düzenleme yaptığından konu bakımından yetki yönü ile Anayasa'ya aykırıdır.

17. Bunun yanında hiçbir belirleme yapmadan gerekli gördüğü bilgileri doğrudan isteme yetkisini TENMAK'a veren kuralın belirli olduğu söylenemeyeceğinden kural aynı zamanda içerik yönünden de Anayasa'nın 2. maddesine aykırılık taşımaktadır.

18. Dolayısıyla dava konusu 689. madde hükmü Mahkememiz çoğunluk görüşünün aksine konu bakımından yetki ve içerik yönü ile de Anayasa'ya aykırılık taşıdığından iptali gerekmektedir.

E. 15. maddesiyle (4) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin kırksekizinci bölümüne eklenen ve iptali istenen kurallarında yer aldığı geçici 1. maddenin (1) ve (5) numaralı fıkraları ile (2) numaralı fıkrasının “Kapatılan Türkiye Atom Enerjisi Kurumunda, Ulusal Bor Araştırma Enstitüsünde ve Nadir Toprak Elementleri Araştırma Enstitüsünde Kurum Başkanının atandığı tarih itibarıyla görev yapan başkan, başkan yardımcısı, grup koordinatörü, koordinatör, yürütme kurulu üyesi kadrolarında, pozisyonlarında veya görevlerinde bulunanların görevleri başkaca bir işleme gerek kalmaksızın sona erer” kısmının konu bakımından yetki yönü ile Anayasa'ya aykırılığı

19. Dava konusu fıkra ve ibarelerdeki düzenlemelerde kadro iptali ve ihdası ile bazı görev ve pozisyonlarda bulunanların görevlerinin sona ermesi ile ilgili hükümler yer almaktadır.

20. Bu kuralların “konu bakımından yetki” boyutu ile Anayasa'ya uygunluk denetiminde Mahkememiz çoğunluğunca Anayasa'nın 104. maddesinin onyedinci fıkrasına bir aykırılık bulunmadığı kanaatine ulaşılsa da kuralların Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının birinci, ikinci ve üçüncü cümlelerine aykırı olduğu için iptali gerekmektedir.

21. Nitekim Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile kadro ihdası konusunu düzenleyen bir kurala ilişkin Anayasa Mahkemesinin daha önce verdiği bir kararda bu konunun Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile düzenlenmesinin Anayasa'ya aykırılık teşkil ettiği görüşünde olduğumdan Mahkememiz çoğunluğunun iptal isteminin reddi yönündeki kanaatine katılmamıştım (Bkz.: E. S.: 2018/119, K. S.: 2020/25, K. T.: 11/06/2020 §§ 6-22, 27-31, 33). Aynı hukuki gerekçelerin kadro ile ilgili düzenlemelerin yer aldığı dava konusu (57) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi hükümlerinde de geçerli olduğu kanaatindeyim.

22. Dolayısıyla E. S.: 2018/119, K. S.: 2020/25 sayılı kararın karşılığında yer verdiğim gerekçelerle (57) numaralı Bazı Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin geçici 1. maddesinin (1) ve (5) numaralı fıkraları ile (2) numaralı fıkrasındaki “Kapatılan Türkiye Atom Enerjisi Kurumunda, Ulusal Bor Araştırma Enstitüsünde ve Nadir Toprak Elementleri Araştırma Enstitüsünde Kurum Başkanının atandığı tarih itibarıyla görev yapan başkan, başkan yardımcısı, grup koordinatörü, koordinatör, yürütme kurulu üyesi kadrolarında, pozisyonlarında veya görevlerinde bulunanların görevleri başkaca bir işleme gerek kalmaksızın sona erer” kısmının Anayasa'nın 104. maddesinin onyedinci fıkrasına aykırı olması nedeniyle iptali gerektiği kanaatinde olduğum için çoğunluk görüşüne katılmamaktayım.

Üye

Yusuf Şevki
HAKYEMEZ

KARŞI OY GEREKÇESİ

Mahkememiz çoğunluğu 27/3/2020 tarihli ve (57) numaralı Bazı Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin (CBK);

A. 11. maddesiyle (4) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 687. maddesine eklenen (6) numaralı fıkranın,

B. 15. maddesiyle (4) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin kırksekizinci bölümüne eklenen geçici 1. maddenin (1), (2) ve (5) numaralı fıkralarının,

konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olmadığına karar vermiştir. Aşağıda açıklanan nedenlerle bu karara katılma imkânı olmamıştır.

A. 11. maddesiyle (4) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 687. maddesine eklenen (6) numaralı fıkra ile TENMAK'ta 375 sayılı KHK'nın ek 24. maddesine göre TENMAK denetçi ve TENMAK denetçi yardımcıları istihdam edilebileceği hüküm altına alınmıştır.

Dava konusu kuralla TENMAK'da istihdam edilecek müfettiş ve müfettiş yardımcılarının, Anayasa'nın 128. maddesi anlamında memur veya diğer kamu görevlisi sıfatına sahip bulduklarında tereddüt bulunmamaktadır.

375 sayılı KHK'nın ek 24. maddesi müfettiş ve müfettiş yardımcılarının taşınması gereken nitelikleri düzenlemektedir. Bu niteliklerin bizzat CBK kuralı ile düzenlenmesi ile CBK kuralında KHK'ya atıfla düzenlenmesi arasında fark bulunmamaktadır.

Kural ile düzenleme yapılan kadrolarda görev alacak kişilerin Anayasa'nın 128. maddesinde belirtilen memur veya diğer kamu görevlisi niteliğini haiz oldukları dikkate alındığında kadrolarına ilişkin düzenlemelerin kanunla yapılması gerektiği açıktır.

Açıklanan gerekçelerle kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırıdır.

B. 15. maddesiyle (4) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin kırksekizinci bölümüne eklenen geçici 1. maddenin (1), (2) ve (5) numaralı fıkraları kadro ihdası ve iptalini düzenlemektedir.

Kural ile düzenleme yapılan kadro ihdası ve iptaline ilişkin ilgili kişilerin Anayasa'nın 128. maddesinde belirtilen memur veya diğer kamu görevlisi niteliğini haiz oldukları dikkate alındığında kadrolarına ilişkin düzenlemelerin kanunla yapılması gerektiği açıktır.

Açıklanan nedenle kural Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırıdır.

Üye

Kenan YAŞAR

KARŞIOY GEREKÇESİ

1. Mahkememiz çoğunluğu (57) numaralı CBK'nın 5. maddesiyle (4) numaralı CBK'nın başlığı ile birlikte değiştirilen 681. maddesinin (1) numaralı fıkrasının; (d) bendinin "...bu bentte

Esas Sayısı : 2020/46

Karar Sayısı : 2023/149

sayılan amaçlarla Kurum tarafından belirlenecek usul ve esaslar doğrultusunda teminatlı veya bir defaya mahsus olmak üzere teminat alınmaksızın geri ödemeli ve/veya Bakan onayı ile hibe niteliğinde destekler vermek ve ön ödemede bulunmak; proje süresi ile sınırlı kalmak kaydı ile proje ikramiyesi vermek.” bölümünün ve (g) bendinin “...bu amaçla Kurum tarafından belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde...” bölümünün konu bakımından yetki yönünden Anayasa’ya aykırı olduğuna ve iptaline karar vermiştir.

2. (4) numaralı CBK’nın 681. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (d) bendinin dava konusu bölümünde, TENMAK tarafından belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde kamu kurum ve kuruluşlarına, üniversiteler ile özel sektöre teminatlı veya bir defaya mahsus olmak üzere teminat alınmaksızın geri ödemeli ve/veya Bakan onayı ile hibe niteliğinde destekler vermek ve ön ödemede bulunmak, ayrıca proje süresi ile sınırlı kalmak kaydıyla proje ikramiyesi verme yetkisi tanınmaktadır.

3. Anılan maddenin (g) bendinin dava konusu bölümünde ise TENMAK’a görev alanıyla ilgili konularda insan kaynağı yetiştirilmesi ve geliştirilmesini sağlamak amacıyla tanınan ödül ve burs verme yetkisinin usul ve esaslarını belirleme yetkisi tanınmaktadır.

4. Benzer bir kural, AYM’nin E.2019/111, K.2023/63, 5/4/2023 tarihli kararına konu olmuş ve iptal edilmiştir. Anılan karara ilişkin karşıyымda açıkladığım gerekçelerle çoğunluğun iptal yönündeki görüşüne katılmıyorum.

Üye

Muhterem İNCE